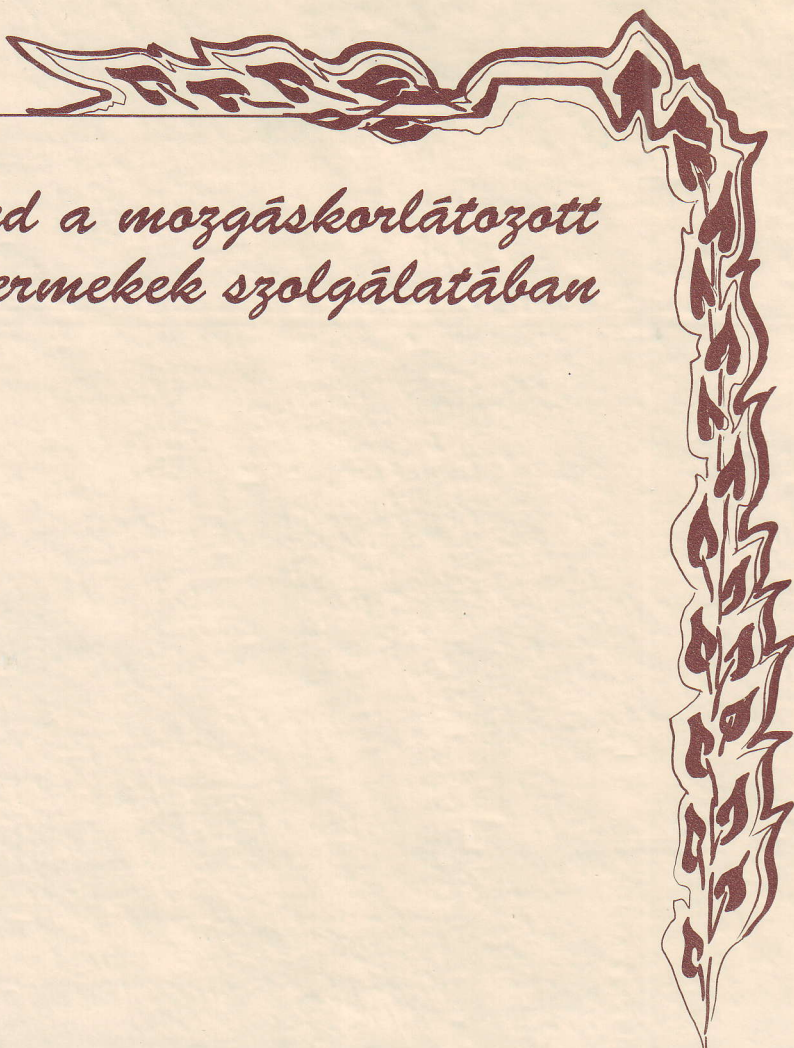


A decorative border in a dark red or maroon color. It starts at the top center with a horizontal, flame-like or leaf-like flourish. From this point, the border splits into two paths: one continues horizontally to the right, and the other curves downwards to form a vertical border along the right edge of the page. The vertical border is composed of a series of stylized, overlapping leaf or flame shapes.

*Kilenc évtized a mozgáskorlátozott
gyermekek szolgálatában*

**KILENC ÉVTIZED
A MOZGÁSKORLÁTOZOTT
GYERMEKEK
SZOLGÁLATÁBAN**

a „Mozgásjavító” Általános Iskola és Diákotthon
(korábban: Nyomorék Gyermekek Országos Otthona)

90 esztendő története
1903 – 1993

Szerkesztette:

Nádas Pál

Szerzők:

Bellán Erzsébet

Dombainé Esztergomi Anna

Kiss Erika

Molnárné Lányi Ágnes

Nádas Pál

Péró Sára

Vásárhelyi Gyöngyi

Zsoldos János

Lektorok:

Gordosné dr. Szabó Anna

Dr. Szegedi Mártonné

Fotók:

Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Budapest gyűjteményéből

Az iskola gyűjteményéből

Pintér Márta

Borítóterv, grafikák:

Berki Erzsébet

A könyvtári, levéltári kutatásokat végezte:

Földes Jánosné

Vásárhelyi Gyöngyi

E jubileumi kiadvány nem jelenhetett volna meg a támogatók közreműködése nélkül:

ORSZÁGOS JÁTÉK ALAP

„Bicebóca Alapítvány”

DFC Kft.

Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár

Mobility International Hungary

Mozgáskorlátozottak Egyesületeinek Országos Szövetsége (MEOSZ)

MTI FOTÓ Kft.

„1000 éves a Magyarországi Iskola” Alapítvány

Készült 1993-ban, az otthon alapításának 90. évfordulójára

„Az a végtelen szeretet, mely az emberek szívében honol s mely segítségére siet a szűkölködőnek és felemeli a süllyedőt, mely dicsőséget nem hajhászva, elismerést, hálát és köszönetet nem remélve, tisztán kötelességből teljesíti a jót, teremtetten meg hazánkban a »Nyomorék Gyermek Országos Otthonát« a szegény gyermekek legsajnálatraméltóbbjainak megmentésére.”¹



1 A Deák Ferenc Szabadkőműves Páholy 1902. évi évkönyvéből, ROTHFELD RICHÁRD

TARTALOM

Előszó (Nádas Pál)	7
Történeti áttekintés (Nádas Pál – Zsoldos János)	9
Az eszme és a tettek születése	11
Új otthon, új lehetőségek	13
Adatok az 1932-es évből	22
Szándék a gondoskodás kiterjesztésére	25
A „történelem” sodrásában	27
A múlt szétrombolása	28
Új épület, új időszámítás	31
Változások az 1970-es évektől	38
A közelmúlt története	41
Adattár	44
A „Mozgásjavító” Általános Iskola és Diákotthon jelene	47
(Bellán Erzsébet – Vásárhelyi Gyöngyi)	
A tanterv és a tanulók	49
Tartalmi munka és iskolaszervezet	50
Specialitások	53
Legfontosabb sajátosság a mozgásnevelés (Kiss Erika)	56
A jobb életminőség – felkészülés az életre (Vásárhelyi Gyöngyi)	59
Kertészképzés a mozgáskorlátozott fiatalok számára (Nádas Pál)	65
A halmozottan fogyatékos mozgáskorlátozott gyermekekkel való foglalkozás (Dombainé Esztergomi Anna – Péro Sára)	71
A Szakértői Bizottság javaslattevő szerepe (Molnárné Lányi Ágnes)	79
Tanulók és dolgozók a jubileum évében	81
Bibliográfia	91
„Zsótér Pál” Alapítvány	99

ELŐSZÓ

TISZTELT OLVASÓ!

Aki elolvassa ezt a jubileumi kiadványt, megismerkedhet a mozgáskorlátozott gyermekek intézményes nevelésének kezdeteivel. Vázlatos képet kaphat arról a gondolat- és eseménysorról, amely az emberbaráti segítőszándék eredményeképpen a kilenc évtized alatt megszületett, kialakult.

Történelmi összefüggéseiben elevenedik meg a felidézett múlt. Kilépnek az ismeretlenség homályából az elfeledett szervezetek és személyiségek. Szabadkőműves Páholy nemes szándékai kerülnek napvilágra, eddig nem emlegetett nagy támogatókra derül fény. Fellebben a lepel a századelő koncepciónálisan pragmatista gondolkodásáról, hiszen a „Nyomorék Gyermekek Országos Otthonában” megkapják a neveltek a tanulás, gyógyítás és képzés egyforma fontossággal kezelt folyamatában mindazt, ami a „teljesebb” emberi élethez segítheti hozzá őket. A segítség így nem időleges, nem látszólagos.

Az események, tények történetiségének hű követése során ugyanakkor nyilvánvalóvá válik az is, hogy a fejlődés a mozgáskorlátozottak ügyében sem egyenesvonalú. A társadalmi, történelmi körülmények szüntelen hatása stagnálásokat, kitérőket, visszalépéseket is okoz.

A mozgáskorlátozott gyermekek és fiatalok iskoláztatásának, neveltetésének, képzésének, egészségügyi ellátásának, munkába állításának helyzete korántsem megoldott ma sem.

Ezért lenne jó, ha az érintettek és az ügynek elkötelezett szakemberek, szervezetelek az eltelt kilenc évtized tanulságait hasznosítva új együttműködést teremtenének.

Ezt az összefogást szeretnénk elősegíteni ezen jubileumi kiadványunkkal is.

TÖRTÉNETI ÁTTEKINTÉS

Az eszme és a tettek születése

NEPOMUK KURZ, müncheni emberbarát első kezdeményezését követően 1832-től a századfordulóig Európa számos országában menhelyek alakultak a testileg fogyatékos gyermekek és felnőttek részére.

Magyarországon a Deák Ferenc Szabadkőműves Páholy 1902. május 10-i, illetve még ugyanezen esztendő november 29-i ülésén felolvasás hangzik el „A szeretet jegyében”, illetve „A haladás útján” címmel azzal a célzattal, hogy a mindeddig árván sínylő nyomorékok ügyére terelje a figyelmet. Az érdem az áldásos kezdeményezésért a Deák Ferenc Szabadkőműves Páholyé, illetve ROTHFELD RICHÁRDÉ.

A külföldi tapasztalatok és a honi buzgólkodás eredményeképpen született meg a gondolat, hogy hazánkban a nyomorékok ügyére megoldást találjanak.

Lázás gyorsasággal megkezdődtek az előmunkálatok és sorra gyűltek az alapítói bejelentések. A Páholy, alapításának 18. évfordulóján, 1903. július 16-án létrehozta a „Nyomorék Gyermekek Egyletét és Menhelyét”.

Az igazi tevékenységük azonban akkor kezdődött, amikor 1903. december 24-én megnyitották telepüket a Hungária út 20. szám alatt bérelt tornácos faépületben.



Az otthon megnyitása (1903.)

A kezdeti szerény anyagi erőkhöz képest hat gyermeknek tudtak otthont biztosítani. A megnyitó ünnepélyen jelen voltak: báró DÁNIEL ERNŐNÉ, az egyesület elnöknője, a kormány képviselői és számos érdeklődő emberbarát, elsősorban a

Páholyok tagjai. Az indulást követő esztendőben a vagyondókben a vagyongyűjtés időszakát élték. Az egyesület, amely e célra alakult, a „Nyomorék Gyermekek Menhelye”, majd később, 1913-tól a „Nyomorék Gyermekek Országos Otthona” címet viselte. Céljai közé az alábbiakat veszi alapszabályába: „testileg nyomorék gyermekek részére (vakok, siketnémák, hülyék kivételével) Magyarországon menhelyeket felállítani és ezekben vallás és nemzetiségre való tekintet nélkül, mindkét nembeli nyomorék gyermekeket testileg és szellemileg kiképezni, illetve ellátásban, orvosi kezelésben és nevelésben részesíteni, esetleg mesterségre tanítani”.² A jelölt célok közül csak a tanítás volt megvalósítható, mivel az orvosláshoz sem hely, sem műszerek még nem voltak.



Az osztályban

2 Nyomorék Gyermekek Menhelye 1903. (20. oldal 3. §)

Új otthon, új lehetőségek

A társadalom jóakaratói támogatása révén 1909-ben megvették 48 271 aranykoronáért a Mexikói út 63. számú, 1200 négyszögöl kiterjedésű telket, ahol építkezni kezdtek, és 1913. május 4-én már felavatták a MEDGYES ALAJOS műépítész tervei alapján, MANN JÓZSEF építőmester kivitelezésében épült csodálatos palotát, mely a „Nyomorék Gyermek Országos Otthona” nevet kapta.



Az új otthon (1913.)

A NYOMOREK GYERMEKEK ORSZÁGOS OTTHONA
I. FERENCZ JÓZSEF URALKODÁSA ALATT
A MAGYAR TÁRSADALOM KÖZADAKOZÁSÁBÓL ÉS
BUDAPEST SZÉKESFŐVÁROS TÁMOGATÁSÁVAL EMELTE EZEN ÉPÜLETET 1911 ÉVBEN

BÁRÓ DANIEL ERNŐ ELNÖK	ROTHFELD RICHÁRD FŐTITKÁR
DR. MEDGYES SIMON ÜGYVEZŐ ELNÖK	DR. BERCZELI HARRY TITKÁR
GRÖF EDELSHEIM-GYULAY LIPÓT	GERŐ GYULA PENZTÁROS
GRÖF ESZTERHÁZY MIHÁLYNÉ	DR. SZÉCVARI LÁSZLÓ IGAZGATÓ-ORVOS
BÁRÓ RÉVAY SIMONNÉ	DR. EISLER HUGÓ
DR. VERÉDY KÁROLY + TÁRSELNÖKÖK	DR. FRANK ARTUR FŐORVOSOK ÉS
MAUTNER ADOLF ÜGYVEZŐ ELENÖK	SZÁMOS EMBERBARÁT KÖZREMŰKÖDÉSÉVEL

MEDGYES ALAJOS MŰÉPÍTÉSZEI TERVEI SZERINT,
ÉPÍTETTE MANN JÓZSEF
BÖLCSESEG VEZESSE MUNKÁNKAT ÉRŐ VÉGEZZE SZÉPSÉG DÍSZÍTSE!

Az építkezés sikeres megvalósításához I. FERENC JÓZSEF az államsorsjátékból 12 500 korona adományt biztosított, míg 52 000 korona építési segélyt Budapest székesfőváros szavazott meg. A maga korában korszerű épület földszintjén iroda, tantermek, szőlőműhely és orvosi rendelő műtővel, az emeleten hálótermek helyezkedtek el. Az alagsorban bőrdíszművesműhely nyílt, amely mellett 1916-ban cipész-, 1920-ban a szabóműhely kezdte meg működését. Ebből pontosan körvonalazódik az Európa egyes országában már megvalósított cél hazai bevezetése:

„Mert mindenkinek célul van kitűzve az ápoltakat bizonyos kézügyességre, kézimunkára tanítani, hogy – amennyiben az intézetet elhagyni kénytelen – saját emberségéből megélhessen, s ne legyen a könyörületesség koldusfilléreire ráutalva.”³

Az otthon hármas célkitűzése – amelyet az épületen belül elhelyezett művészi festmény demonstrált – mindenki számára világossá tette, hogy itt a „TANÍT, GYÓGYÍT, KIKÉPEZ” egységben valósul meg.



Közben az Európára szakadt világegés megtorpanást okozott a fejlődésben. Az első világháború alatt az épületben hadikórház működött, ezért csak 1917-ben folytatódhatott újra az otthon rendeltetésszerű működése.

A jól prosperáló otthon működtetéséért felelős EGYESÜLET vezetőségét nagy tervek foglalkoztatták. Megvásárolták a szomszédos telket a rajta lévő épülettel, ahol szabó- és cipésműhelyt rendeztek be. E műhelyekben később a már felszabadult segédek is foglalkoztatták, valamint itt működött az iparostanonc-iskola is. Újabb

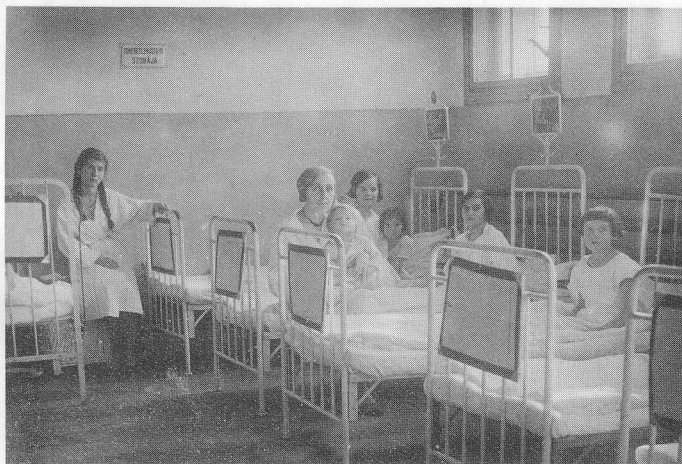
3 Nyomorék Gyermek Menhelye 1903. (13. oldal)

telek vásárlásával virágkertészetet hoztak létre, így már négy szakma elsajátítására nyílt lehetőség.

1922-ben megvalósult a leányotthon terve 13 kislány oktatásával. Ugyanebben az évben a kórházi részleg, dr. ZINNER NÁNDOR sebész főorvos vezetésével ortopéd



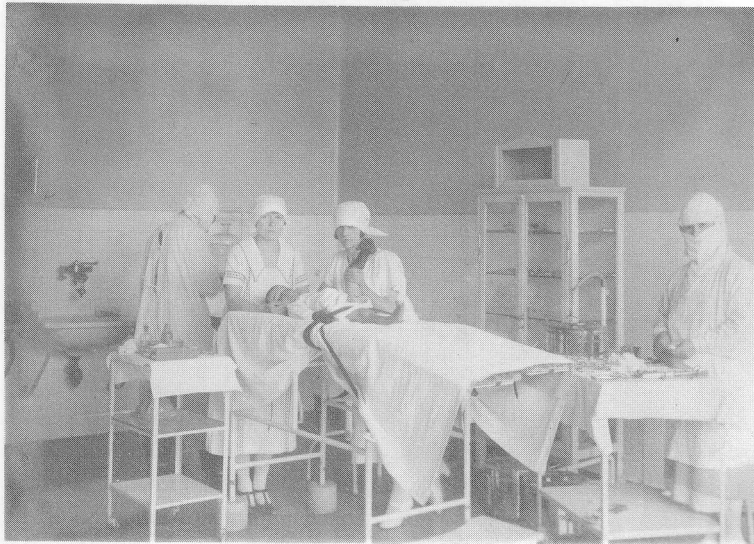
Leányotthon



Leány betegszoba, az „Ismeretlen jótevő” szobája

sebészetté alakult át. Az új kórház megnyitásával dr. SZEGVÁRI LÁSZLÓ volt igazgató főorvos álmai látszottak beteljesülni.

A kórházba minden olyan beteget – férőhelyüknek megfelelően – felvettek, aki az ápolási díjat fizetni nem tudta. Bár az intézményegyettes magánkórházként és otthonként működik, a rászorulóknak *ingyenes ellátást biztosítottak*, és így nem lettek a szerencsétlenség vámszedői.

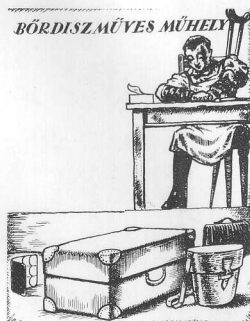


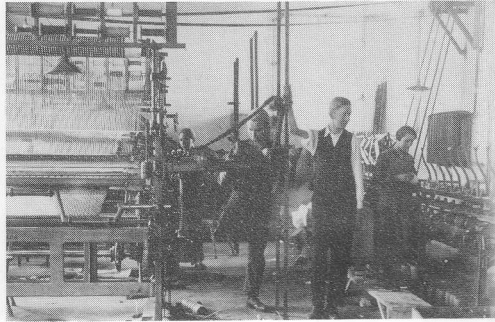
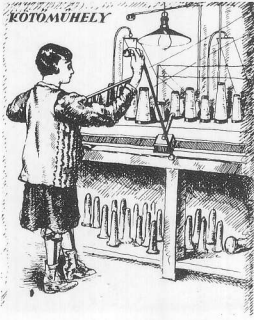
A műtőben

Az 1925-ös esztendőben mind a gondozottak száma, mind a képzés lehetősége bővült, kötő-, szövőműhely, majd varróműhely létesítésével. Bár a nagy gazdasági világválság a fejlődést némileg megtörte, az mégis imponáló volt. Az anyagi fedezetet a hagyományos gyűjtéseken kívül és az egyesület pártoló tagjainak hozzájárulásán túl a műhelyekben végzett munka hasznából, valamint a minimális állami támogatásból biztosították.

Ezen időszakban a kórházi részlegben is jelentős fejlődés ment végbe. Az ortopéd részleg mellett reuma osztály is megkezdte működését, egy magát megnevezni nem akaró adományozó jóvoltából.

Az iskolai oktatás nyolcosztályos elemi iskolában (ez volt Budapest első nyolcosztályos elemi iskolája) és ötosztályos iparostanonc-iskolában folyt, majd az ezt követő egyéves kereskedelmi tanfolyammal zárult.







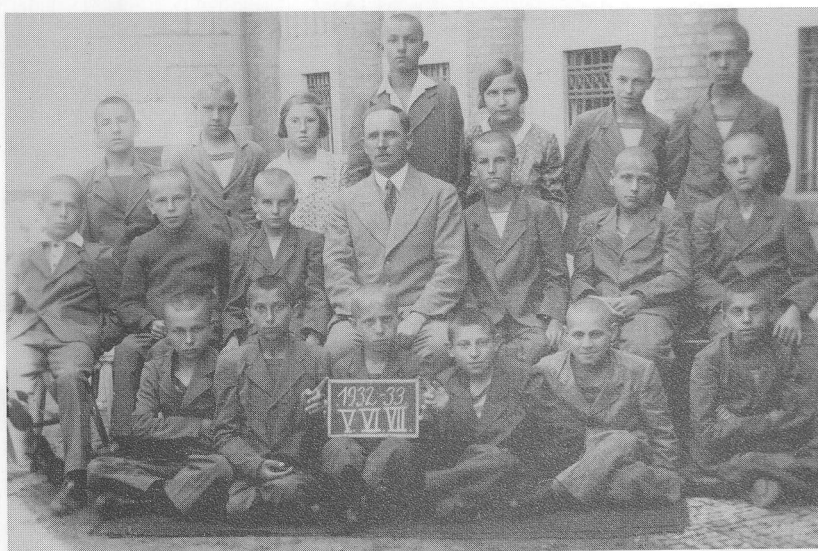
Dr. Szegvári László



Elemi iskola



Az I-II. osztály tanulói



Az V-VII. osztály tanulói

A Nyomorék Gyermek Országos Otthona összes iskolájának HEGEDŰS LAJOS 26 évig volt igazgatója (1913-tól 1939-ig), akiről az 1939-ben megjelent nekrológban így írnak:



Az otthon tanulói és dolgozói (1926.)

„Tiszta szívű ember volt, igazi tanító, a szó legnemesebb értelmében. Küzdött, harcolt, tanított. Az élet megsebzett gyermekeinek volt a mankója, támogatója; új élet utáni vágyat – és azt adta, ami nekik legjobban hiányzott –, a szeretetet.”⁴

Az intézmény lakói jelentős kulturális és sporttevékenységet is folytattak, hiszen a társadalom olyan tevékeny tagjává akarták nevelni őket, mint az ép embereket:

- 1921-ben megalakítják az intézet Ifjúsági Vöröskereszt csoportját.
- 1929-ben a sportolni vágyók Nyomorék Sport Egyesület néven asztalitenisz-, sakk- és labdarúgócsapatokat hoznak létre.
- Két zenekar és énekkar is működik ebben az időben, az egyik a felnőtteké, a másik az ifjúságé.
- A cserkészmozgalom 1936-ban veszi kezdetét, és az azt követő esztendőben már 40 cserkészt avatnak.
- 1936-ban az iparostanoncok megalakítják a Könyves Kálmán Takarékegyületet.

4 Évkönyv az 1938/39-es iskolaévről, az iskola fennállásának 26. évében. (1. oldal)

Adatok az 1932-es évből

(szó szerint idézve)⁵

Elemi iskolában	36 fiú és 10 leány =	46
Iparostanonc-iskolában	69 fiú és 9 leány =	78
Összesen:		124 gyermek tanult

E munkát 22 felszabadult segéd és 7 felszabadult leány segítette.

A kórház statisztikai adatai 1932-ből

	1930	1931	1932
ambuláns beteg	379	365	491
külső fekvő beteg	290	331	518
intézeti beteg	172	164	146
Összesen:	841	860	1155 fő

Az intézeti növendékek a nyomorékság okai szerinti megoszlásban 1932-ben:

gyermekhűdés	65
merev bénulások	20
csigolyagyulladások	6
ízületi gyulladások	9
angolkór	7
veleszületett	16
amputáltak	27
központi eredetű	3
Összesen:	153

5 Három évtized a szeretet munkájának szolgálatában. 1933

Az iparostanoncok és segédek üzemek szerinti megoszlása 1932-ben (szó szerint idézve)⁶

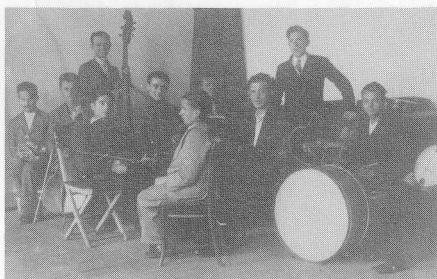
	bőrdíszmű- ves	cipész	kötő-szövő	szabó	varroda	kertész
tanoncok	18	18	11	17	2	4
segédek	7	2	8	8	–	1

A Nyomorék Gyermekek Országos Otthonában az 1903-ban megkezdett munka a 30-as évek végére eléri eredményességének csúcsát. A tanítás, gyógyítás és képzés egysége révén túlnő a hazai ismertségen.

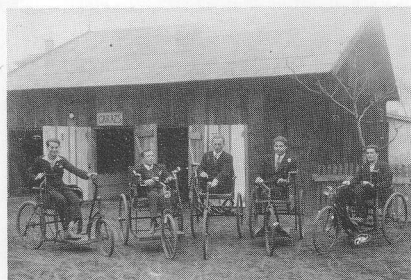
A „Négy évtized” első füzeté idézi a Nyomorékügyi Világkongresszus 1936-os megállapításait, amely szerint:

„...sehol a világon nincsen ilyen ideális szervezet, mint Budapesten, mert a mi otthonunkban együtt van az iskola (elemi és iparostanonc), a kórház, a műhelyek és az internátus.”

Az egységes otthonban folyó közös munkával sikerült csak elérni azt az eredményt, amelyet az iparostanonc-iskola felmutatott.



Zenekar



Kocsipark

6 Négy évtized, első füzet 1943.



Cserkészavatás



Asztaliteniszezők (1929.)



Szándék a gondoskodás kiterjesztésére

A harmincas évek végére már azon gondolkodtak, hogy nemcsak az otthonban tanulók sorsáról kell gondoskodni, hanem arról a 150 000 testi fogyatékosról, illetve arról a 15 000 gyermegről, akiknek számát már akkor is csak becsléssel tudták megállapítani.

Egy 1936-ban a Néptanítók Lapjában megjelent tanulmányból megtudhatjuk, hogyan kell foglalkozni a tanítónak a népiskolában (integrációban) a testi hibás gyermekekkel azért, hogy részükre biztosítható legyen mindaz, amit a Nyomorék Gyermekek Országos Otthona ez idő tájt biztosítani tudott.

Az 1922-ben létesült kórház 20 éves működésének tapasztalata is azt bizonyította, hogy fiókintézményeket nagy vidéki városokban, az ottani egyetemekhez csatoltan – nemzetközi példák alapján – kell működtetni. A budapesti otthon kapacitását 300 ágyassá szeretnék volna bővíteni.

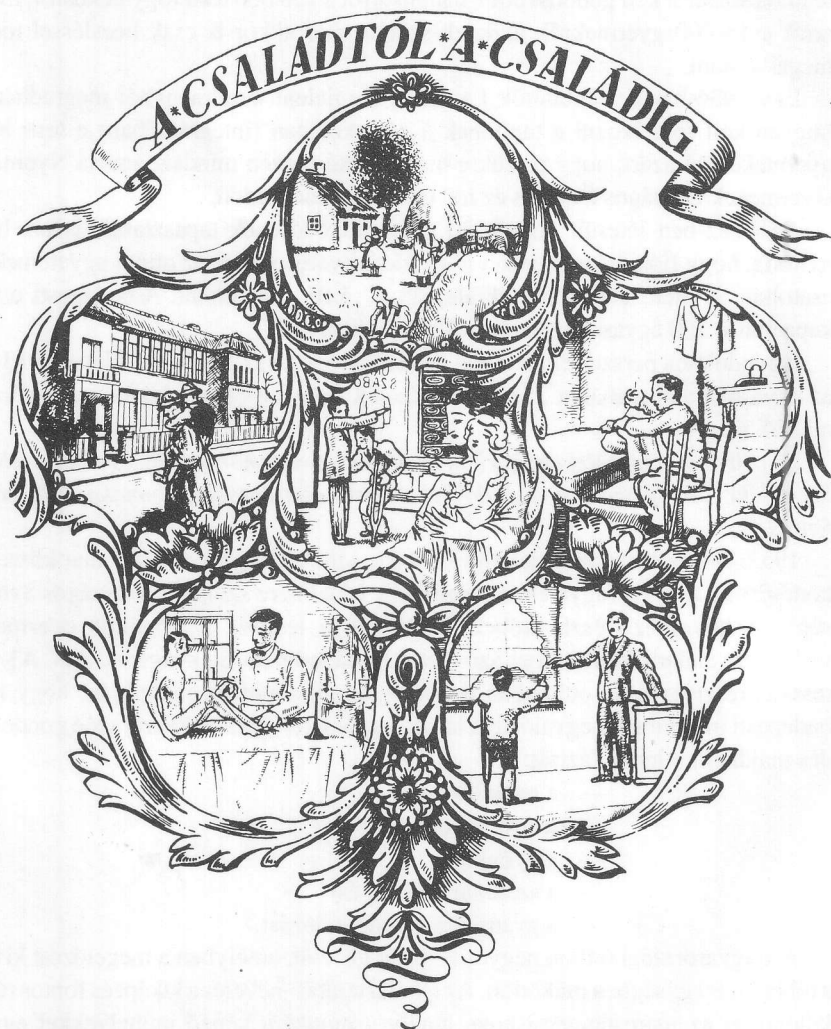
E gondolatok persze nem is olyan újszerűek, hiszen az 1903-ban, illetve 1913-ban az egyesület alapszabálya 2. §-ának második bekezdésében a következőket fogalmazták meg:

„E célból az egyesület elsősorban Budapesten vagy környékén, és azután lehetőleg vidéki városokban szervezendő fióktelepek segítségével Otthonokat állít és tart fenn.”

1933. január 16-án megalakult HORVÁTH MIHÁLY egyetemi r. k. tanár közreműködésével a testileg fogyatékos gyermekek védelmére szolgáló „Országos Szövetség”. A következő esztendőben, 1934-ben a testileg fogyatékos gyermekek védelmére alakult Nemzetközi Szövetség Budapesten tartja kongresszusát. A kongresszus résztvevői az otthonban tett látogatásuk során megállapítják, hogy itt, a budapesti intézetben megvalósítva látják a nyomorék gyermekekről való gondoskodás majdnem minden fázisát:

- a megelőzést,
- a nevelés-oktatást,
- a gyógyítást,
- a szakmai képzést és
- a gyámolítást, utógondozást.

A magyarországi otthon négyes tagozódású volt, amelyben a megelőzést kivéve a többi fázis egységben működött. Az iskolai tanítás -nevelés a kiképzés fontos része, különösen az iparostanonc-iskola, amely a munkára képző műhelyekkel együtt, kórházi háttérrel volt képes megvalósítani az előbbieken felsorolt embermentő munkáját.



A „történelem” sodrásában

A korabeli dokumentumokból kiérződik a háborúra való felkészülés. Nemcsak az ideológiai szemlélet változott, hanem a tartalmi munka is, amelyből a mindennapi problémákra való felkészülés is kiolvasható. Ugyanúgy, mint mindenhol ez idő tájt, megalakult az otthon légtalmi szervezete. Több írás jelenik meg arról, hogy a háború időszakában (az első világháborúra hivatkozva) és az azt követő időben milyen fontos szerepet tölthet majd be a Nyomorék Gyermekek Otthona.

A háborús évek nagy megrázkódtatással jártak az intézet lakói és dolgozói számára. A nyilas uralom beköszöntével a zsidó származású mozgáskorlátozottakat és dolgozókat a Wechselmann Intézet – jelenleg a mi intézetünk – épületében létesített gettóba deportálták, ahova a kerületből sok száz hasonló származású embert zsúfoltak össze. Annak köszönheték túlélésüket, hogy a zuglói nyilasoknak már nem maradt idejük az áldozatok meggyilkolására.

A mozgáskorlátozott gyermekek nagy részét a bombázások elől kitelepítették vidéki, főleg Balaton környéki intézetekbe, ahol részben a harcok elől menekítve, részben ellátási nehézségek miatt egymás után több intézetet is megjártak, míg a háború befejeztével visszaköltözhettek a Mexikói úti otthonukba.

Az intézet növendékei közé ebben az időben sok háborús sérült került, és még éveken keresztül érkeztek a háborút követő események: akna, kézi gránát, lőszerrobbanások áldozatai.

Vélhetőleg összefüggésben a háborús körülményekkel, megnőtt a fejlődési rendellenességek száma is, és magas arányban vannak jelen a gyermekparalízis miatt mozgáskorlátozottá vált (Heine – Medines) gyermekek.

A múlt szétrombolása

A második világháborút követően, sajnos a meglévő szükséglet alapján, hasonló fejlődési ütem lett volna célszerű, mint az első világhéget követően. A háború borzalmai után itt maradt az a sok-sok szenvedő ember és gyermek, akikről gondoskodni kellett volna. Ha valaha, most aztán igazán nagy szükség lett volna a tanítás–gyógyítás–képzés egységes gyakorlatának megvalósulására.

Sajnálatos módon nem a fejlődés, hanem a visszafejlődés figyelhető meg. A Szabadkőműves Páholyok 1950-es betiltása után, illetve a Magyar Kommunista Párt (MKP) hatalomra kerülésével a Deák Ferenc Páholy szellemi és gyakorlati hatása és irányítása megszűnik az otthon vezetésében és működtetésében. Az ezt követő években erőteljesen kiépült és az intézmény életében nagy befolyásra tett szert az MKP szervezete. Az addigi vallásos és erkölcsi nevelést a párt, illetve mozgalmi élet, a cserkészet az úttörőmozgalom váltotta fel

Az 1948 – 49-es államosításokba elkerülhetetlenül belekerült a Nyomorék Gyermek Otthona is. Először az iskolát, majd az ipari részleget, azután a kórházat, és végül az egész épületet állami tulajdonba vették.

Az eddig egységes, de belülről szépen elkülönülő részlegek szétválnak, mivel közvetlen főhatóságuk más-más minisztériumhoz kerül. Az iskola (oktatásügy) és kórház (egészségügy) állami költségvetésből folytatja működését, míg a műhelyek a szocialista termelői szférában kapnak helyet.

Majdnem természetes, ami ezután következik. Az egyes részlegek ettől kezdve saját egységük fejlődését igyekeznek biztosítani, elfelejtve az egységes rehabilitációs folyamat már működő gyakorlatát.

Már a 30-as évek végére érezhető volt, hogy az otthon létszámkerete elérte teljesítőképességének csúcspontját. A második világháborút követően még elviselhetetlenebbé válik az otthonon belüli túlszűfoaltság.

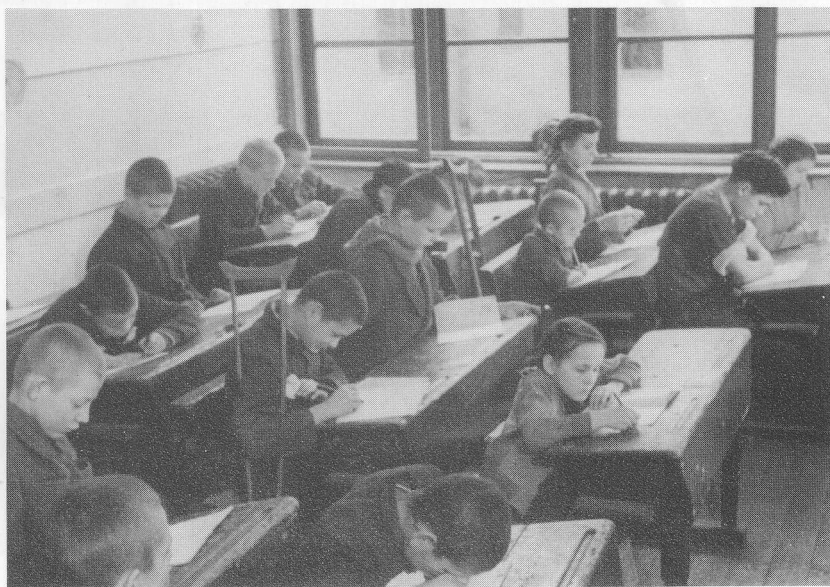
A bőrdíszműves részleget 1949-ben átköltöztették a Május 1. út 49-be (Hermina út), ahol a szakmunkás tanulók oktatása a felnőtt dolgozókkal közös, munkásszálló jellegű termekben áldatlan körülmények között folyt. A többi műhely és az iparostanonc-iskola egyszerűen megszűnt.

A bőrdíszművesrészleg rövidesen látványos fejlődésen ment keresztül. Két nagyüzemi részleget is sikerült még megszervezniük. Sajnos, ez a szocialista tervgazdálkodás idején azt jelentette, hogy tervköteles vállalatná nyilvánították. Az irányítás kicsúszott a mozgáskorlátozottakért munkálkodók kezéből, és ezzel megkezdődik e részleg elsovadása. Az 1956-os forradalom alatt a mozgáskorlátozott ipari tanulók és tanáraik kollégium céljára elfoglalták a volt Tisza-villát (Május 1. út – Hermina út 45.), amelyet az Államvédelmi Hatóság (ÁVH) a forradalomig birtokolt, s az ávosok elmenekülése folytán megürült.

Az új kollégium működtetése az Egészségügyi Minisztérium fennhatósága alá került. Néhány évig még átjártak a mozgáskorlátozott fiatalok a bőrdíszműves műhelybe, de az újabb kettéválás fokozatosan e szakmatanulási lehetőséget is megszüntette.

Az 1948-ban bekövetkezett államosítás – azaz a szétválás – után, immár csak az általános iskola igazgatását dr. CSAPODY KÁROLYNÉ vette át az addigi igazgatótól, TORAI SÁNDORTÓL. Dr. CSAPODY KÁROLYNÉT 1954-ben ZSÓTÉR PÁL váltotta fel az igazgatói székben.

Az eredeti otthonban az iparostanoncok kiköltöztetése és a műhelyek megszünte után a tanulólétszám ismét 130 főre növekedett, ami újabb belső feszültséget idézett elő az akkor már teljesen önállóan működő kórházi és iskolai részleg között. A kórházi részleg terjeszkedési szándékát a Művelődési Minisztérium úgy oldotta meg, hogy a nyolcosztályos, osztott általános iskolát 1952 – 56 között fokozatosan átköltöztette a szintén államosított – lovag WECHSELMANN IGNÁC által 1908-ban alapított – Vakok Intézetének (Mexikói út 60.) épületébe, melyben előtte 3 évig az Idegen Nyelvek Főiskolája majd általános iskola is működött.



Iskola (1948.)



Ballagó osztály (1952.) Dr. Szegváry György főorvos, Dr. Csapody Károlyné isk. ig.



Ballagó osztály (1954.)

Új épület, új időszámítás

A Wechseltmann Intézet birtokbavétele fokozatosan történt meg. Először az oldalszárny földszintjén négy tanteremben kezdődött meg a tanítás. Ide még a szomszédos régi kórházépületből a kis kerti kapun keresztül jártak át a gyerekek. A harmadik emeleten még egy kerületi iskola működött, amely két év múlva az Erzsébet királyné úton épült saját épületbe költözött.

A régi-új intézmény életének megszervezésében elévülhetetlen érdemeket szerzett ZSÓTÉR PÁL igazgató, akinek lelkes ügybuzgalma, gyermekszeretete, sok-sok ötlete nagyban hozzájárult ahhoz, hogy az új körülmények között a mozgáskorlátozott tanulók ismét otthonra leljenek.

ZSÓTÉR PÁL azon kevesek közé tartozott, aki igazgatói munkáját mindvégig pártonkívüliként végezte.

Az 1955–56-os tanévben már minden osztálynak sikerült helyet biztosítani a Wechseltmann Intézet patinás falai között, amelyet a híres építész, LAJTA BÉLA tervei szerint emeltek. Az 1956–57-es tanévben az internátus is átköltözött, és ezzel befejeződött az alapítók gondolata szerinti TANÍTÁS–GYÓGYÍTÁS–KÉPZÉS egységét megvalósító intézmény szétrombolása. Az internátus újraszervezése GYALAI GÁSPÁRNÉ gyógypedagógus igazgatóhelyettes munkájának köszönhető.



Zsótér Pál igazgató és Gyalai Gáspárné ig. h. és a nevelőotthon tanárai (1962.)



A volt Wechselman intézet képe 1920-ból (a jelenlegi otthon)



Május 1.-i felvonuláson (1954.)

A háború utáni első nagy beruházás, amely elsősorban az iskola és nevelőotthon technikai hátterét volt hivatva biztosítani (konyha, ebédlő, mosoda, személyzeti lakások, műhelyek stb.), 1958-ban kezdődött és 1960-ban fejeződött be. E beruházást 4 millió forinttal a főváros finanszírozta.

Az intézmény irattárában talált dokumentumok szerint az új szárny 1960-as átadásakor az alábbi ideológiai gondolatok jegyében gyarapították az akkori otthont:

„Az intézet fejlődése csak a 15 évvel ezelőtti bekövetkezett társadalmi rendszerváltozás következtében jöhetett létre. A dolgozó nép vette át a hatalmat és ezzel együtt a gondoskodást is a nyomorék gyermekekről. A nép törődése tette lehetővé intézetünk rohamos fejlődését. Ezért ünnepeljük hálás szívvel felszabadulásunk 15 éves évfordulóját.”⁷

Az iskola ebben az időben nyolcosztályos osztott általános iskolaként működött, enyhén értelm- és mozgáskorlátozottakat oktató osztállyal kiegészítve. A lehetőségek bővülésével mind a tanulólétszám, mind a nevelőtestület létszáma fokozatosan emelkedett. 1958-tól kezdve a technikai feltételek is javultak. Az épület felújítási és átalakítási munkálatai, valamint a Kőrong utcai szárny építése lehetővé tették a

⁷ Az intézmény irattára.

kiszolgáló részlegek megszervezését, valamint a fűtés korszerűsítését. A tanulócsoporthoz oktatási és nevelési célú mozgatásának megkönnyítésére – kirándulások, színház-, múzeumlátogatások stb. – autóbust sikerült biztosítani az otthonnak.

Ebben az időben hagyományossá váló jó kapcsolat alakult ki a kerület többi



Az intézet első autóbusza

iskolájával és egyéb szervekkel. Az úttörőcsapat rendszeresen részt vett a kerületi úttörőház munkájában. Különösen nagy sikereket ért el a bábcsoport és a színjátszókör, valamint az énekkar. Az üdültetést – minthogy a lepencei üdülőt, amelyet a volt otthon helyettes igazgató főorvosa, dr. SZEGVÁRY GYÖRGY az államosítások idején magánvagyonából adományozott a nyomorék gyermekeknek, a kórház megtartotta magának utókezelés céljára – néhány éven keresztül romantikus táboroztatással oldották meg. Később, KÁDÁR ISTVÁNNÉ tanárnő segítségével sikerült Nógrádve-rőcén – könyvjóváírással – egy nyaralóhoz jutni, mely a mai napig is az intézet tulajdonát képezi.

Egy korábban, még 1931-ben a Nyomorék Gyermekek Országos Otthonának adományozott birtok is került az intézmény tulajdonába, amelyet a Szabadsághegyen 1960-ban vett birtokba. Ezen ZSÓTÉR PÁL igazgató kezdeményezésére MAYERFFY TIBOR kertészmérnök-tanár irányításával kertészképző részleget szer-



Sátorozás Balatonszántódon (1960.)



Verőcei nyaralás (1970.)

veztek, melynek nevelőotthoni és gyakorlókert részét az intézet tartotta és tartja a mai napig is fenn. Az oktatás szervezeteileg a Maglódi úti Mezőgazdasági Szakmunkásképző Iskolához tartozik. Ezzel a kezdeményezéssel újra lépés történt a korábbi szemlélet felújításának irányába.

A gyógypedagógiai szemlélet megerősödésének jeleként nagy súly helyeződött a testi nevelésre. A mozgásnevelés tantárgy jelentősége megnőtt. Több gyógytornász magasabb óraszámban látta el ezt a tevékenységet. Ehhez több tornatermet kellett berendezni. Az intézetben 1970-ben alakult meg a mozgáskorlátozottak Halassi Olivér Sportegyesülete az intézet tornatanárnőjének, VÁMOS KÁROLYNÉNAK a kezdeményezésére és vezetésével abból a célból, hogy az iskolát elvégzett gyerekek ne hagyják abba a sportolást. Ez a sportegyesület azóta jelentős hazai és nemzetközi sikereket ért el, s az országban sok helyen követték e nagyszerű kezdeményezést. A sportegyesület segítségével az intézet egy szép sportpályát is kialakított az udvaron, ami később a sportegyesület házon kívülre helyezésével tönkrement.

Nagyon jó nemzetközi kapcsolatok alakultak ki csehszlovák és lengyel intézetekkel. Évenként más-más országban rendeztek nemzetközi versenyeket. Hazai vidéki iskolákkal is kifejlődtek a kölcsönösen előnyös sportkapcsolatok.



HOSC alakuló közgyűlése



Végzős tanulók és tanáraik (1960.)



Zsótér Pál igazgató és az oktatótanárok (1962.)

Változások az 1970-es évektől

A hetvenes évektől kezdve a fejlődés lelassult.

ZSÓTÉR PÁLT, az intézet igazgatóját 1972-ben, az akkori főhatóság, a Fővárosi Tanács VB nyugdíjazta és ALPÁR GYÖRGY gyógypedagógust nevezte ki igazgatónak.

A korábbi jó kapcsolatok (hazai és nemzetközi) fokozatosan meglazultak, majd nagyrészt megszűntek. Az intézmény lassan kezdett elszigetelődni a társadalomtól. Kapcsolat jószerivel csak a gyógypedagógiai társintézményekkel maradt fenn. Az úttörőélet sematikussá vált. Ebben az időben az iskolai és úttörő ünnepélyek fényét többnyire a szovjet katonavendégek, munkásörök és a kormányőrség tagjai emelték.

Mindennek ellenére az intézet belső (oktató-nevelő munkája) szakmai és kulturális tevékenysége továbbra is magas színvonalon működött. Ennek oka az volt, hogy az otthonban dolgozó gyógypedagógusok–gyógytornászok munkájának szakmai színvonala, elhivatottsága a mozgáskorlátozott gyermekek ügyéért magas fokon állt.

A hazai gyógypedagógia szakmai fejlődése, valamint az otthonban tanuló gyermekek diagnózis szerinti összetételének változása, átalakulása tette szükségessé a tanulócsoportok számának növelését, és ugyanakkor az egyes csoportokon belüli létszámcsökkenést is. Fokozatosan növekedett a budapesti bejáró tanulók létszáma (40 fő), ugyanakkor a nevelőotthoni létszám is 150 főre növekedett.



Alpár György igazgató a ballagó 8. osztályosokkal és tanáraikkal (1973.)

A gyermekparalízis-járvány felszámolását követően megnőtt a cerebrálparetikus és spina bifida tanulóinak száma.

E tények szükségessé tették a sérülésspecifikus foglalkozások személyi feltételeinek kiépítését, mind az oktatói, mind a nevelőotthoni személyzet létszámának növelését.

Az új körülményekhez igazodva az iskola tanárai speciális oktatási-nevelési tervet dolgoztak ki, amit a Művelődési Minisztérium 1979-ben rendeletileg engedélyez. A módosított óratervhez 1984-ben adja jóváhagyását.

A diagnózisváltások következtében megnőtt az egészségügyi problémák száma.

Az orvosi-egészségügyi háttér biztosítását a működtető hatóság (a főváros) a hozzá tartozó gyermekintézményekhez hasonlóan a Heim Pál Gyermekkorház Egészségügyi Szolgálatának létrehozásával (1960) oldotta meg. Mivel az ellátás elégtelennek bizonyult, az intézmény saját anyagi erejéből és a főváros támogatásával külső szakorvosok munkáját vette igénybe.

Így volt lehetséges, hogy dr. BÍRÓ TIBOR, az Országos Traumatológiai Intézet főorvosa végezze az ortopédorvosi teendőket.

Az orvosi-egészségügyi ellátás biztosítása a mai napig e szervezeti formában működik, azzal a változással, hogy jelenleg a Mexikói úti eredeti otthon épületében működő ortopédkórház gyermekosztályának főorvosa, dr. ANTAL JÓZSEF és az ugyanott dolgozó dr. SEBESTYÉN ALBERT doktor látja el a tanulók kezelését. Továbbá szemészeti, fogászati, bőrgyógyászati, ideggyógyászati, pszichológiai szakellátást biztosít az intézmény.

A halmozottan sérült mozgáskorlátozott gyermekek oktató-nevelő munkája 1970-ben CSÁVÁS DEZSŐNÉ szülő-gyógypedagógus kezdeményezésére a Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola javaslatára indulhatott el. E kezdeményezés eredményeképpen született meg Csillaghegyen (Bp. III., Ráby Mátyás u. 16.) a halmozottan sérült gyermekek bejárásos iskolája. Az iskolát 1981-ben a főváros és a III. kerületi Tanács közös döntésének értelmében a Mozgásjavító Általános Iskola és Nevelőotthonhoz csatolták mint tagozatot.

Ebben az időben kap felkérést a Mozgásjavító Általános Iskola és Nevelőotthon a Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskolától a szomatopedagógus-képzésben való gyakorlóiskolai részvételre.

A második világháborút követő második nagy beruházást – amelyet az elsőhöz hasonlóan a főváros finanszírozott – még ZSÓTÉR PÁL igazgató a 60-as években kezdeményezte. Az ő elképzelése szerint az intézmény munkája óvoda és uszoda működtetésével válhatna még hatékonyabbá az itt tanuló mozgáskorlátozott gyermekek fejlődése szempontjából.

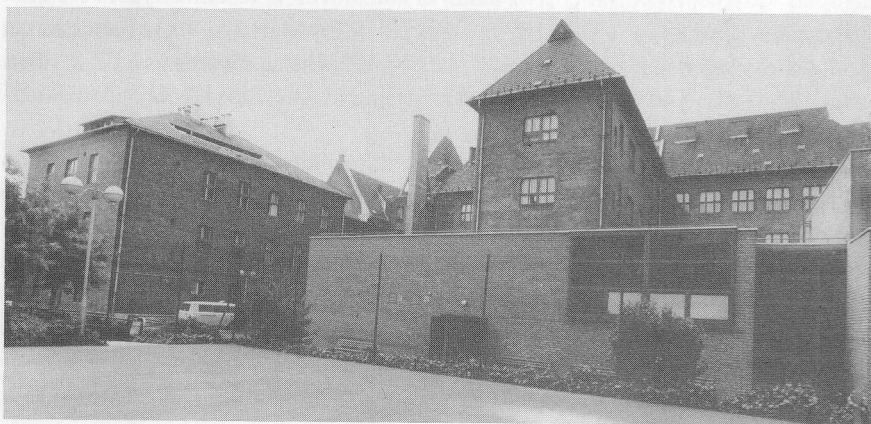
Az uszoda, illetve a hidroterápiás szárny építése csak 1976-ban kezdődik, 10 millió forint fővárosi beruházási keretből. Az építkezés közel tíz éven keresztül tartott és végül 54 millió forintba került. 1985. november 14-én, ünnepélyes keretek között (az akkori párt- és állami vezetők, illetve a szakma jeles képviselőinek jelenlétében) adják át az új létesítményt.

Az uszoda építésének befejeztével az otthon teljes belső parkja átépítésre, felújításra került.

Az 1960-ban átadott új épületszárny, az 1985-ben elkészült uszoda, az 1987-ben átalakított épületrész és a régi épület között kialakításra került felső átjáró folyosó, illetve a belső park kiépítésével jutottunk el az otthon mai működési feltételeihez.



Az új uszoda (1985.)



Az iskola és a diákotthon épületei (1987.)

A közelmúlt története

A nyolcvanas évek végén, az újjászülető demokrácia előszeleként az intézmény igazgatói posztjára a működtető, a Fővárosi Tanács pályázatot ír ki úgy, hogy a tantestületnek szavazati lehetősége biztosít.

A választások lebonyolítása után, 1987 augusztusától NÁDAS PÁL gyógypedagógus-testnevelő tanár kap megbízatást a fővárostól az intézmény további vezetésére.

A társadalmi változások, illetve az intézményben folyó szakmai munka elvárásainak hatására fokozatosan megszűnik a külső-belső politikai kényszer. Megszűnnek a KISZ-, az úttörő- és pártszervezetek. E politikai szervezetek megszűnése ismét lehetőséget teremtett a szakmai, gyógypedagógiai munka előtérbe kerüléséhez. Ismét nyitottá vált az intézmény és teret kapott a törekvés a társadalommal való minél teljesebb integrációra.

Elkészült és kísérletképpen az 1990–91-es tanévben bevezetésre került az a fejlesztő program, amely összehangolja a tantervi követelményeket az itt tanuló gyermekek sérülésspecifikus kívánalmaival.

E program keretében bevezetést nyert a számítástechnika és az angol nyelv tanítása. A gépirás tantárgy módszertani és technikai eszközháttérét korszerűsítették.

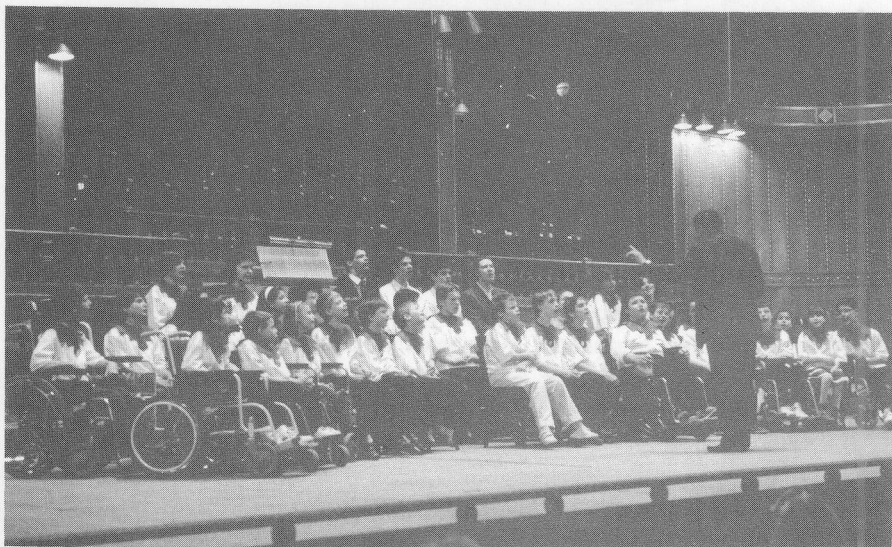
Ismét fontos szerepet kapott az otthon életében a sport. Ennek eredménye, hogy 1989-ben itt alakul meg a Magyar Mozgáskorlátozottak Sportszövetsége (MMS), és már a barcelonai paraolimpián 1992-ben tanulóink közül hárman: VERECZKEY ZSOLT, ZÁMBÓ DIÁNA és SIMON CSABA úszásban világgraszólor sikereket arattak.

A fővárosi bentlakásos intézmények közül elsők között adtunk helyt a szülők jogos igényének azzal, hogy 1988-tól ismét megkezdődhetett a hitoktatás. Énekkarunk, sportolóink, szavalóink stb. egyre több házon kívüli szerepléssel bizonyítják iskolánk és az itt tanuló mozgáskorlátozott gyermekek más iskolákkal és tanulókkal való egyenrangúságát, társadalmi integrációra való képességét.

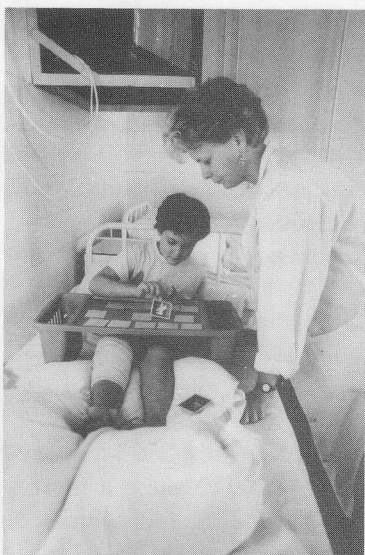
Megindul a továbbtanulást biztosító tervek kidolgozása, egy speciális alternatív szakképző középiskola megvalósulásáért.

A főváros támogatásával 1991-ben beindítottuk a kórházi tanítást a régi „Nyomorék Gyermekek Otthona” épületében, ahol ma ortopédiai kórház működik 30 ágyas gyermekosztállyal. E kapcsolat kölcsönösen előnyös mindkét intézmény ápolójai, illetve tanulói számára.

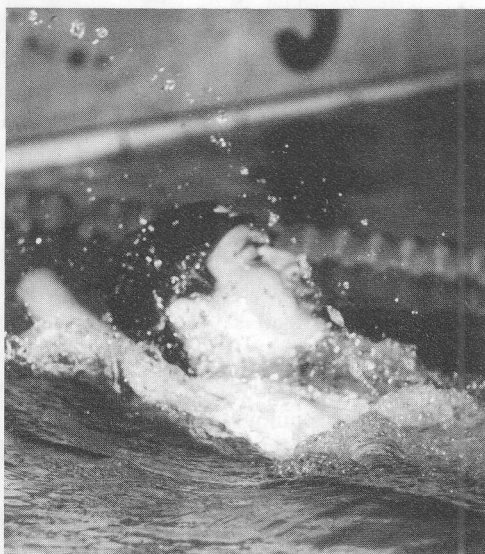
A tagozatok közül a kertészképző gyakorlókertjének fejlesztése 1993-ra sikeresen befejeződött. A régi üvegház felújítása és új üvegházak építése a főváros költségvetési és pályázati lehetőségeinek összehangolásával, 12 millió forintból valósult meg. Ezzel megteremtődött a hazai legmodernebb technológia alkalmazásának lehetősége a dísznövénykertész-szakoktatás terén.



*Az iskola Bárdos Lajos kórusa
a Zeneakadémián (1993.)*



A kórházi tanítás (1993.)



Vereckei Zsolt paraolimpiai bajnok (1992.)

A halmozottan fogyatékos gyermekeket oktató-nevelő tagozatunk fejlesztése sajnos továbbra is csak a tervezés stádiumában van.

Intézményünk speciális hidraulikával felszerelt új, IKARUS 260-as autóbustát a főváros 1991-ben adta át a gyermekeknek.

A nevelőtestület alapítványt hozott létre 1993-ban, amelyet ZSÓTÉR PÁL RÓL az iskola volt igazgatójáról nevezett el.

Az épület régi kazánházát a Szerencsejáték Alaptól pályázattal elnyert pénzből (4 millió forint) 1993-ban sikerült átalakítani gyógyászati segédeszközöket javító műhellyé, ugyanebben az évben 10 millió forint fővárosi beruházási keretből valósult meg a diákotthon betegszobai részlegének átépítése.

A főváros Városképvédelmi Bizottsága jóvoltából 1993-ban megkezdődtek intézményünk műemlék jellegének megővási munkálatai.

Az intézmény nyitottságát mutatja, hogy mind a hazai, mind a külföldi intézményekkel, szervezetekkel szoros szakmai és gyermekprogram-kapcsolatokat építünk ki. Többek között így lettünk részesei a Flamand Kormány által finanszírozott EUOKANS programnak, amelynek célja a PHARE programba való bekapcsolódás.

Intézményünk működésének költségeit az államosítástól a mai napig a főváros biztosítja. Azok az intézményi bevételi források, amelyek a 30-as években a működést lehetővé tették, megszűntek. Az oktatás-nevelés személyi és tárgyi feltételei az állami, tanácsi, illetve önkormányzati költséggazdálkodástól függenek.

Az elmúlt esztendőök gazdálkodási lehetőségei:

	1987	1989	1991	1992	1993
Előirányzat Ft-ban	24 851 000	49 328 000	78 400 000	86 692 000	100 015 000
ebből bér	12 225 000	19 366 000	34 859 000	41 663 000	49 793 000

Az 1993-as esztendőben az intézményünkben tanuló 224 gyermek ellátásához 175 főállású dolgozó áll rendelkezésre. A főváros által biztosított költségek kiegészítésére állami és magán alapítványok által meghirdetett pályázatok adnak lehetőséget.

Adattár

Névváltozások

Nyomorék Gyermekek Menhelye	1903–1904
Nyomorék Gyermekek Otthona	1904–1913
Nyomorék Gyermekek Országos Otthona	1913–1947
Nyomorék Gyermekek Állami Általános Iskolája	1947–1949
Nyomorék Gyermekek Gyógypedagógiai Iskolája	1949–1953
Nyomorék Gyermekek Iskolája és Intézete	1953–1964
Mozgásjavító Általános Iskola és Nevelőotthon	1964–1989
„Mozgásjavító” Általános Iskola és Diákotthon	1989–

Az „Otthon” gyermeklétszámának alakulása

1903	=	4 fő
1906	=	16 fő
1912	=	40 fő
1918	=	54 fő
1925	=	105 fő
1931	=	140 fő
1936	=	160 fő
1948	=	130 fő
1956	=	136 fő
1970	=	180 fő
1993	=	135 fő

+ 32 fő Ráby úti tagozaton + 44 fő a Kertészeti tagozaton.

Az „Otthon” ügyvezető elnökei

Dr. Verédy Károly	1903–1906
Dr. Medgyes Simon	1906–1918
Dr. Mauthner Adolf	1918–1919
Morvay Izsó	1919–1944

Az „Otthon” alelnökei

Dr. Szegváry László	1903–1906
Mauthner Adolf	1905–1918
Dr. Wirmann József	1931–1933

Iskolai igazgatók

Hegedűs Lajos	1913–1939
Toray Sándor	1939–1949
Dr. Csapodi Károlyné	1950–1954
Kallós Erzsébet (mb. ig.)	1954–1955
Zsótér Pál	1955–1972
Alpár György	1972–1987
Nádas Pál	1987– <i>2012</i>

Kórházi igazgatók

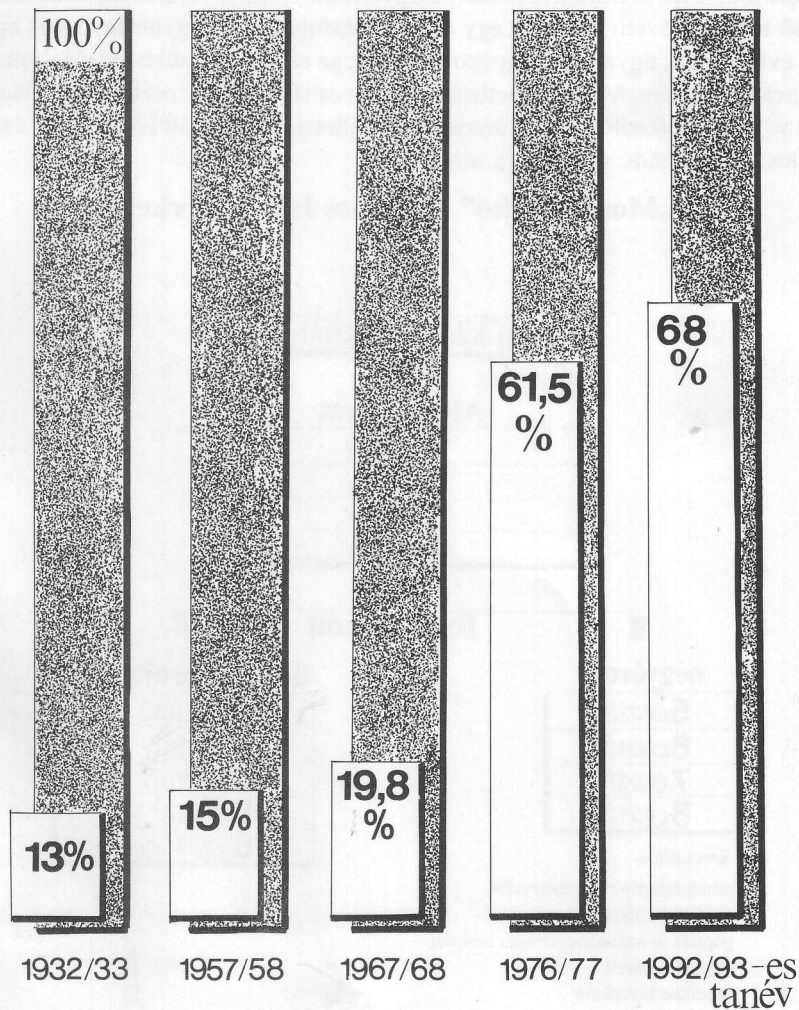
Dr. Szegvári László	1903–1921
Dr. Zinner Nándor	1922–1950
Dr. Reinhardt József	1950–1964

**A „MOZGÁSJAVÍTÓ” ÁLTALÁNOS
ISKOLA ÉS DIÁKOTTHON JELENE**

A tanterv és a tanulók

Iskolánk alapvetően az általános iskolai nevelési-oktatási terv szerint működik, a sérülésspecifikus szempontok szerinti kiegészítésekkel. Szükséges volt azonban az oktatás szervezeti formáit, módszereit és speciális eszközrendszerét átalakítani, illetve továbbfejleszteni. Ez azért volt elengedhetetlen, mert a cerebrális (agyi) bénulás okozta mozgásfogyatékoság túlsúlyba került tanulóink között (1. sz. táblázat).

Agyi bénultak (Cerebral Paretikusok) arányának alakulása



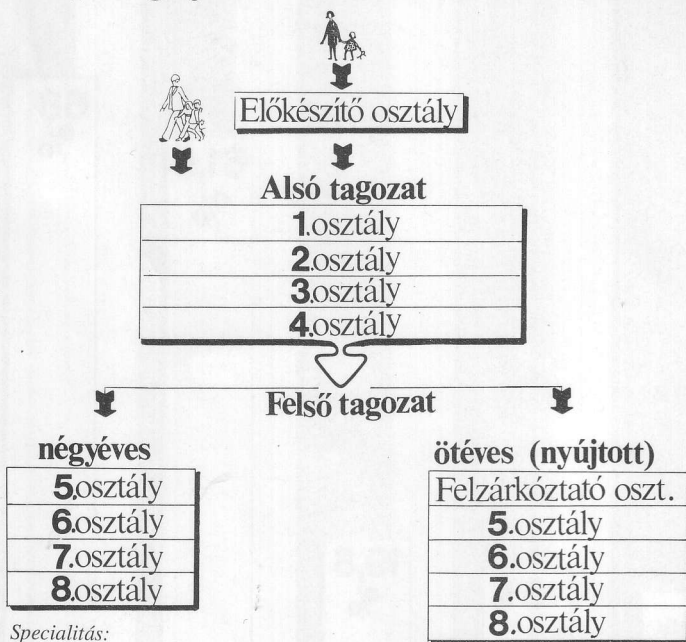
Tartalmi munka és iskolaszervezet

A cerebrális bénulás olyan sokrétű sérültséget okozó kórforma, amely a gyermekek fejlesztésének menetét, ütemét hátrányosan befolyásolja.

E sok nehézséget okozó változás ellenére is biztosítani kell az esélyegyenlőséget növendékeink számára. Tehát az 1990–91-es tanévtől az alábbiak szerint folyik az oktató-nevelő és speciális munka iskolánkban.

Intézményünkben előkészítő osztály működik az iskolaéretlen, illetve a mozgás-károsodás következtében súlyos hátrányokkal induló gyermekek részére. Ebbe a csoportba 5 éves kortól kerülhetnek be a gyerekek. A négyéves alsó tagozatot kétféle felső tagozat követi: működik egy négy (4) évfolyamos (hagyományos) és egy öt (5) évfolyamos, úgynevezett nyújtott tagozat; az utóbbi a lassúbb haladási tempójú gyerekek számára. Mindkét esetben az általános iskola nyolc osztályának tananyagát végzik el a tanulók. A tagozatok között, illetve az integrált iskoláztatás esetére biztosított az átjárhatóság (2. sz. táblázat.)

A „Mozgásjavító” Általános Iskola szervezete



Specialitás:

mindennapos mozgásnevelés
rendszeres úszás
gépírás és számítástechnika tanítása
egyéni fejlesztés
speciális korrekció
logopédia
kislétszámú osztályok

Azon gyermekek számára, akik csak egy-egy területen (tantárgyban) küzdenek komoly nehézségekkel – vagy részképesség-kiesés vagy súlyos mozgásállapot, vagy nagyfokú beszédzavar miatt – vezettük be a fejlesztő évet. A fejlesztő év nem más, mint a csak egy-egy területen lemaradást mutató gyermek soron következő tanévének sajátos megszervezése, tehát nem egy plusz év. A fejlesztő évre javasolt gyermek a számára nehézséget okozó tantárgyból – az osztályból kiemelve – egyéni, s így intenzív foglalkozásban részesül.

Valamennyi osztályunk alacsony létszámmal működik (6–12 fő), de még így is bizonyos tantárgyakat – egy osztályt két csoportra bontva – tanítunk: így a technikát I–VIII. osztályig, a rajzot I–III.-ig, a gépírást IV–VI.-ig és a számítástechnikát VI–VIII. osztályig (3. sz. táblázat).

A „Mozgásjavító” Általános Iskola óraterve az 1993–94-es tanévben

Előkészítő osztály		
	Óraszám	
Anyanyelv	8	heti évi
	296	
Ábrázolás	2	
	74	
Matematika	3	
	111	
Ének	1	
	37	
Játék	4	
	148	
Mozgásnevelés	5	
	185	
Összesen	23	
	851	
Egyéni korrekció	2	
	74	
Egyéni mozgásnevelés	6	
	222	

3. sz. táblázat folytatása

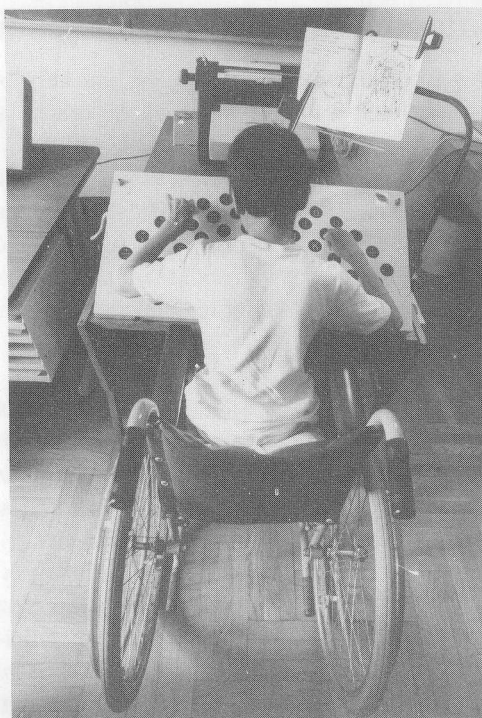
Tantárgyak	Alsó tagozat				Felső tagozat										Óraszám
	1.o.	2.o.	3.o.	4.o.	4 éves tagozat				Nyújtott tagozat						
					5.o.	6.o.	7.o.	8.o.	Fz.o.	5.o.	6.o.	7.o.	8.o.		
Magyar nyelv	10	10	10	7	5	4	4	4	5	4	4	4	4		heti évi
	370	370	370	259	185	148	148	148	185	148	148	148	148		
Angol nyelv	—	—	—	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2		
	—	—	—	74	74	74	74	74	74	74	74	74	74		
Környezetismeret	—	1	1	2	2	—	—	—	3-2	—	—	—	—		
	—	37	37	74	74	—	—	—	92	—	—	—	—		
Történelem	—	—	—	—	2	2	2	3-2	2	2	3-2	2	2		
	—	—	—	—	74	74	74	92	74	74	92	74	74		
Földrajz	—	—	—	—	—	2	2-1	1-2	—	2	2	2	2-1		
	—	—	—	—	—	74	55	55	—	74	74	74	55		
Matematika	5	5	5	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4		
	185	185	185	148	148	148	148	148	148	148	148	148	148		
Fizika	—	—	—	—	—	2	1-2	2-1	—	—	2	2-1	2		
	—	—	—	—	—	74	55	55	—	—	74	55	74		
Kémia	—	—	—	—	—	—	2-1	2	—	—	—	2	2		
	—	—	—	—	—	—	55	74	—	—	—	74	74		
Biológia	—	—	—	—	—	2-1	1-2	1-2	—	2	1-2	1-2	1-2		
	—	—	—	—	—	55	55	55	—	74	55	55	55		
Technika	1	1	2	2	2	1	2	2-1	2	2	1	2	2-1		
	37	37	74	74	74	37	74	55	74	74	37	74	55		
Rajz	1	1	2	2	2	2	1-2	1	1-2	2	2-1	1	1		
	37	37	74	74	74	74	55	37	55	74	55	37	37		
Ének-zene	1	2	2	2	2	1-2	2-1	1-2	2	2-1	2	1	1-2		
	37	74	74	74	74	55	55	55	74	55	74	37	55		
Gépírás	—	—	—	2	2	2	—	—	2	2	—	—	—		
	—	—	—	74	74	74	—	—	74	74	—	—	—		
Számítástechnika	—	—	—	—	—	1	2	2	—	—	1	2	2		
	—	—	—	—	—	37	74	74	—	—	37	74	74		
Osztályfőnöki	—	—	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1		
	—	—	37	37	37	37	37	37	37	37	37	37	37		
Mozgásnevelés	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5		
	185	185	185	185	185	185	185	185	185	185	185	185	185		
Összesen	23	25	28	29	29	31	31	31	29	30-29	30-29	31	31		
	851	925	1036	1073	1073	1147	1147	1147	1073	1092	1092	1147	1147		
Egyéni korrekció	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2		
	74	74	74	74	74	74	74	74	74	74	74	74	74		
Egyéni mozgásnevelés	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6		
	222	222	222	222	222	222	222	222	222	222	222	222	222		



Gépirás



Számítástechnika



Speciális gépírás



Fizikaóra

Legfontosabb sajátosság a mozgásnevelés

A **mozgásnevelés** iskolánkban – a testnevelési óra helyébe lépő – speciális **tantárgy**, amelyben tanulóink a tanterv és az iskolai óraterv szerint, kötelezően részesülnek.

A mozgásnevelés ötvözi minden sérült tartási és mozgási funkció helyreállítását célzó **gyógyító** és a motoros képességek fejlesztését célzó **pedagógiai** eljárást, módszert és eszközt. A mozgásnevelés így a mozgás rehabilitációját célzó **komplex hatásrendszer**, amely a mozgásszervi károsodás fajtájától, súlyosságától, a tanulók egyéni mozgás- és egészségkárosodásától függő feladatokat integrálja a tanítás-tanulás folyamatába.

Részfeladatai:

- a károsodott tartási és mozgási funkciók helyreállítása, korrekciója és kompenzációja a mozgásszervrendszer optimális működőképességének elérése érdekében az orvosi rehabilitáció, illetve a **fizioterápia** (gyógytorna, aktív funkcionális kezelések-, műtéti utókezelések, hidroterápia és szubakvális torna stb.) módszereivel és eszközeivel;
- a motoros képességek fejlesztése és az egészséges életre nevelés az életkori sajátosságoknak megfelelő **testnevelési** mozgásanyag sérülés-specifikus adaptációjával, a tanulók fizikai kondíciójának növelése a szabadidős és rekreációs sportmozgások tanításával, biológiai felkészítés és mozgásigény kialakítása, biztosítása adaptált **sportfoglalkozásokkal**;
- a **mindennapos tevékenységre nevelés** feladatai: a tárgy és eszközhasználat, az önellátás, a praktikus mozgások stb. kialakítása és fejlesztése új funkciók megtanításával, a megmaradt képességek optimális felhasználásával, szükséges esetekben parakoordinációval, vagy adaptív rehabilitációs eszközökkel.

A mozgásnevelési óra tanrendbe iktatott, **egyéni és csoportos órákon** folyik. A délelőtti órákban tanulóink hetente háromszor tornatermi órán, egyszer úszásórán, illetve szubakvális tornaórán vesznek részt. Délutánonként vannak az egyéni tornatermi és hidroterápiás, valamint a különböző sportfoglalkozások (úszóedzés, asztalitenisz, tenisz, zenés gimnasztika).

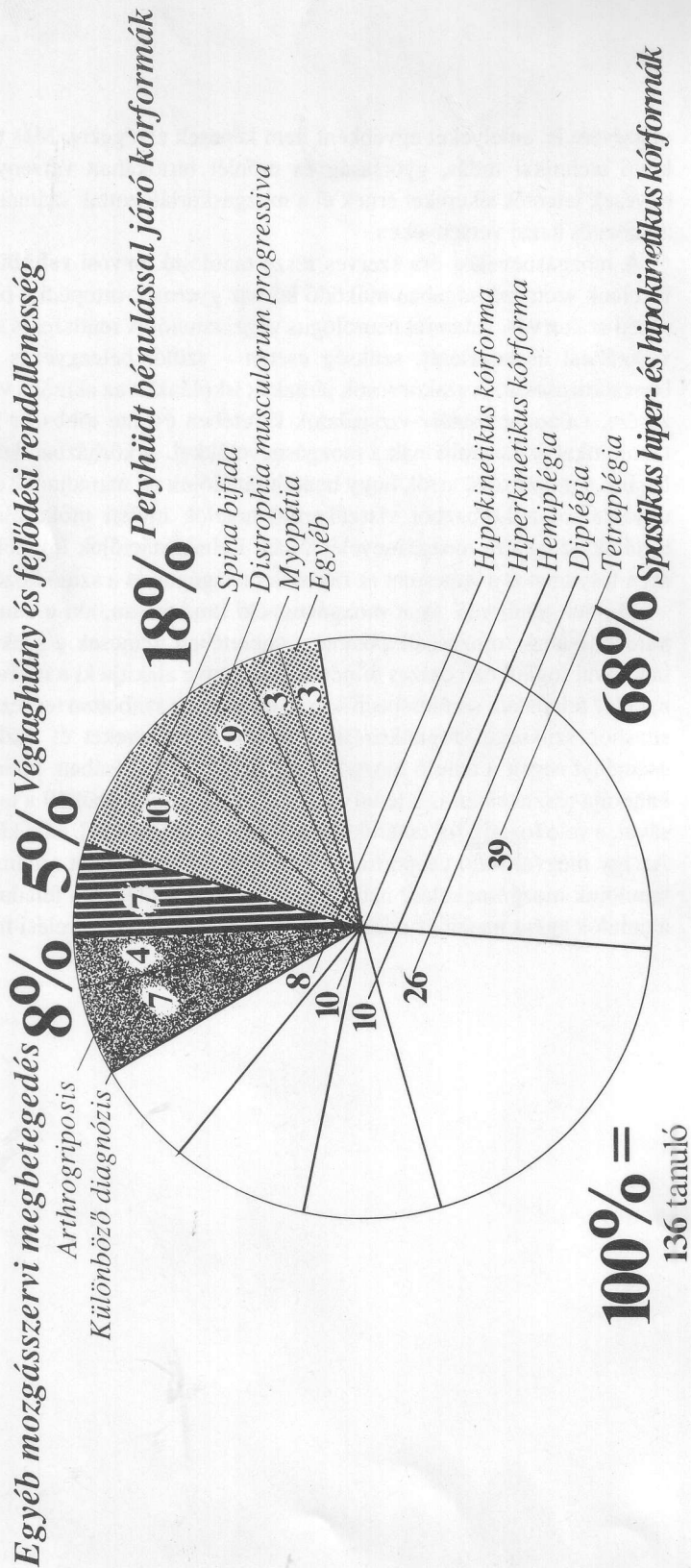
A mozgásnevelés egyik fontos színtere az **úszásóra**. Minden tanuló úszástanítási programban vesz részt. Az úszásoktatás a tanulók életkori sajátosságait és motoros képességeit figyelembe véve történik. Célunk, hogy a vízben való mozgás megismertetésével és megszerettetésével, a vízbiztonság kialakításával megtanítsuk tanulóinkat – képességeiktől függően – a különböző úszásnemekre. Egyes tanulók mozgásállapotuk súlyossága miatt nem lesznek képesek jelentős távok úszására, de megtanulják a vízben való mozgást, és képessé válhatnak olyan mozgások önálló

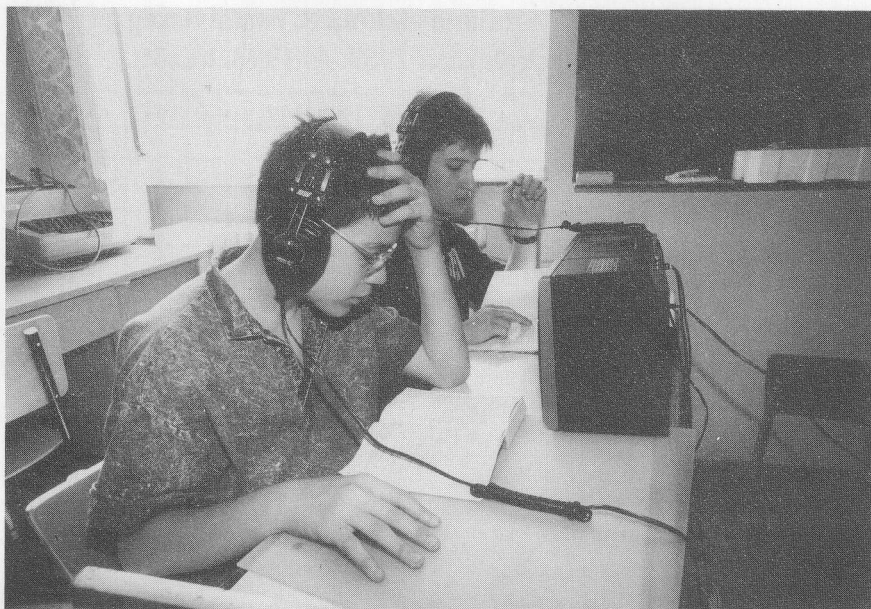
végzésére is, amelyeket egyébként nem képesek elvégezni. Más tanulóink viszont kellő technikai tudás, gyorsaság és erőnlét birtokában versenyszerűen úsznak, egyesek jelentős sikereket érnek el a mozgáskorlátozottak számára rendezett nemzetközi és hazai versenyeken.

A mozgásnevelési óra szerves része tanulóink **orvosi rehabilitációjának**. Az iskolánk szomszédságában működő kórház gyermek-ortopédiai osztályáról két ortopéd szakorvos, valamint neurológus végzi tanulóink rendszeres szakirányú orvosi vizsgálatát és kezelését, szükség esetén – szülői beleegyezés után – a műtéti beavatkozásokat. A szakorvosok járnak át iskolánkba az aktuális vizsgálatok elvégzésére, valamint osztály-vizsgálatok keretében évente többször is megvizsgálják tanulóinkat és konzultálnak a mozgásnevelőkkel. A kórházban két pedagógus kollégánk gondoskodik arról, hogy beutalt tanulóink ne maradjanak el a tananyagban, ugyanakkor a kórházból visszakérülő tanulók műtéti utókezelése az iskolában történik az egyéni mozgásnevelés útján. Rehabilitációjuk így zökkenőmentes, hiszen folyamatos a kapcsolat az orvos, a pedagógus és a szülő között.

Minden tanulónak saját **mozgásnevelő tanára** van, aki a tanuló mozgásszervi károsodásának, mozgásállapotának ismeretében nemcsak a szakorvosokkal, de a tanulóval foglalkozó összes felnőttel egyeztetve alakítja ki a tanév során a mozgásnevelés feladatait, sérülésspecifikusan és egyénre szabottan tervezi meg a megvalósításhoz szükséges foglalkozási formákat, módszereket és eszközöket. Minden eseményt rögzít a tanuló mozgásnevelési nyilvántartásában, koordinálja és összehangolja részleteiben is a tennivalókat. Napi kapcsolatban áll a tanuló kezelőorvosával, a vele foglalkozó tanárokkal, gyermekfelügyelőkkel, edzőkkel és a szülőkkel. Az így megvalósuló csoportmunka és egységes szemlélet eredményezi azt, hogy tanulóink mozgásnevelése nem csak a mozgásnevelési óra feladata legyen, hanem a tanulók egész napját és minden tevékenységét átfogó nevelési folyamat.

Mozgásszervi fogyatékoságok előfordulási gyakorisága
és diagnosztikakénti megoszlása
(1992 – 93-as tanév végi adatok függvényében)





Délutáni tanulás

A jobb életminőség – felkészülés az életre

Délután, a diákotthoni foglalkozás keretében a gyermekek tanárok irányításával tanulnak.

A tanulmányi munkát a rendszeres színház- és múzeumlátogatások, tanulmányi kirándulások egészítik ki, színesítik. Iskolán kívüli tanulmányi- és szavalóversenyeken, valamint énekkari szerepléseken rendszeresen részt vesznek diákjaink. Már 1988 óta van iskolánkban atolikus és református hitoktatás.

Az iskolánkban folyó valamennyi tevékenység célja tanulóink tényleges és végleges integrációja. Ennek érdekében végezzük az éveken át tartó, tervszerű pályaelőkészítő munkát is: pályaelképzelések felmérése, foglalkozások ismertetése – különös tekintettel a mozgássérültek lehetőségeire, üzem-, intézet- és iskolalátogatások a szülők bevonásával, szakmára, középiskolára előkészítő iskolai foglalkozások és tanfolyamok, az egyes gyerekek adottságainak megfelelő szakma, illetve iskola felkutatása. A komoly erőfeszítéseknek köszönhető, hogy a szűkülő továbbtanulási lehetőségek ellenére is az utóbbi öt (5) évfolyam 8. osztályt végzett diákjainak 88,5%-át sikerült beiskoláznia, igaz, hogy 19,7%-uknál ez csak tanfolyami képzést jelent (5.sz. táblázat).

**A „Mozgásjavító” Általános Iskola 8. osztályt végzett
tanulóinak beiskolázása 1989. és 1993. között**

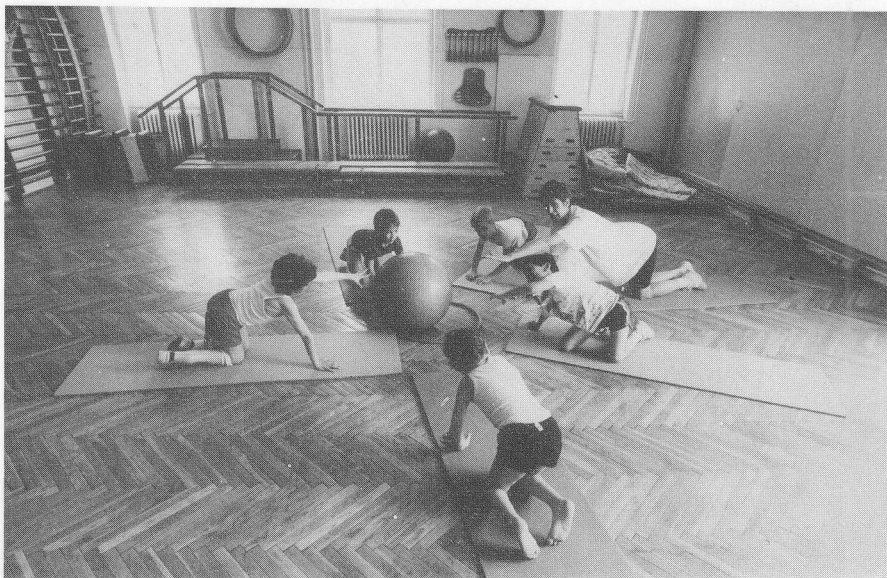
		1989	1990	1991	1992	1993	Összesen
Gimnázium							33
	nappali	3	2	1	2	0	
	ifjúsági	3	3	9	1	6	
	esti-levelező	0	1	0	2	0	
Szakközépiskola							6
	közgazdasági	1	0	0	1	0	
	postaforgalmi	0	0	0	1	0	
	növényvédelmi	0	0	1	0	0	
	számítástechnika	1	0	0	1	0	
Szakmunkásképző							22
	dísznövénykertész	1	1	2	5	0	
	cipész	0	0	1	2	1	
	nőiruha-készítő	1	1	1	0	0	
	műszergyártó	0	0	2	0	0	
	elektroműszerész	0	0	1	1	0	
	bőrdíszműves	1	0	0	0	0	
	kisállattenyésztő	0	1	0	0	0	
Szakiskola							4
	háziasszonyképző	0	0	0	0	1	
	irodai dolgozó	0	0	0	1	0	
	édesipari termékkészítő	2	0	0	0	0	
Tanfolyam							19
	bőrdíszműves	1	0	2	0	0	
	cipőjavító	0	1	2	0	0	
	varró	0	3	0	0	0	
	szövő	0	1	0	1	1	
	parókakészítő	0	0	0	2	0	
	telefonkezelői	0	1	0	1	1	
	gépirás	0	0	0	1	0	
	tekerceselő	0	1	0	0	0	
Szociális foglalkoz- tató		0	0	1	0	0	1
Nem tanult tovább, nem dolgozik		2	5	4	0	0	11
	Osztálylétszám	16	21	27	22	10	96



Foci



Művészi torna



Csoportos mozgásnevelési óra



Uszodában



Tánc



Múzeumban



Folyosón

Kertészképzés a mozgáskorlátozott fiatalok számára

a „Mozgásjavító” Általános Iskola és Diákotthon Kertész Szakmunkás

Tagozatának története (Bp. XII., Gyöngyvirág út 18.)

Az 1903-ban megalapított Nyomorék Gyermek Országos Otthonában az iparostanonc-képzés keretében 1918-tól virágkertész képzést indítanak olyan gyermekek számára, akiknek egészségügyi állapota a szabad levegőn való mozgást tette kívánatossá. A Nyomorék Gyermek Országos Otthona a jövő emberbarátok adományaiból működhetett. Így történt, hogy SCHREIBING FERENC végrendeletében a „nyomorék” gyermekeknek adományozta svábhegyi házát, a hozzá tartozó két-holdnyi telekkel. Az 1931-ben örökölt adomány csak 1960-ban, harminc évvel később került a Nyomorék Gyermek Iskolájának birtokába, mivel a végrendelet csak K. Rózsa hasznélvező halála után léphetett életbe.

A volt nyomorékok otthonának iparostanonc-részlegei már korábban teljesen megszűntek, köztük a kertészet is. A mozgáskorlátozott fiatalok továbbtanulási lehetőségei – védett iskoláztatás keretében – igen szűkössé váltak.

A továbbtanulási gondok enyhítése érdekében ZSÓTÉR PÁL, a Nyomorék Gyermek Iskolája, később Mozgásjavító Általános Iskola és Nevelőotthon gyógypedagógus igazgatója és MAYERFFY TIBOR kertészmérnök tanár az örökölt birtokon megkezdte az előkészítő munkálatokat egy kertész szakmunkásokat képző iskola felállítására.

Az iskola beindításakor – amelyet csak KERTÉSZKÉPZŐ-nek neveztek – nevelőotthonról (kollégiumról), a gyakorlóterület és a folyamatos munkavégzés lehetőségéről, továbbá az elméleti oktatás személyi és tárgyi feltételeiről kellett gondoskodni.

- A nevelőotthont az örökhagyó tornácos házában alakították ki, amelyben a birtokbavételkor négy betelepített család élt.
- A gyakorlókert működtetésére a kétholdnyi kert adott terepet.
- Az elméleti oktatásra a Mezőgazdasági Szakmunkásképző Iskola (Bp. X., Maglódi út 8.) vállalkozott.

Az 1961–62-es tanévben heti 2 nap elméleti és 4 nap gyakorlati oktatás keretében megindulhatott a képzés hat fiatal számára a 2230-as szakszámú Dísznövénykertészet és kertépítő szakmában.

Az indítást követő harmadik esztendőre már 24 főre volt növelhető a kertészképzőben tanulók száma.

A Szakmunkástanulók Országos Egészségvédelmi Intézetének bevonásával, illetve a nem budapesti gyerekek felvételi lehetőségének biztosításával folyamatosan növekedett a tanulók létszáma.

A gyakorlóterület, a kert, külső segítség nélkül, minimális költségvetési támogatással, az itt tanuló mozgáskorlátozott fiatalok kétkézi munkájával kezdett szépülni. A pénztelenség arra kényszerítette a vezetőket, hogy a gyakorlóterületet termelés alá vonják és egyre több saját bevételre tegyenek szert.

Ennek érdekében, 1962-ben, az akkori 31/59/V. 26-os kormányrendelet alapján Ifjúsági Termelőszövetkezetet alapítottak az itt tanulók és dolgozók.

A szövetkezet működése intenzív fejlesztést tett lehetővé egészen 1969-ig.

Megépült az üvegház, amelyet 1969 tavaszán avattak.

Külső bér munkákat is vállaltak, és 1964-ben már saját termelvényeiket is értékesítették.



Mayerffy Tibor kertészmérnökkel az első hat tanuló (1960.)

Az Ifjúsági Szövetkezet gazdasági fejlődése (1961–1969. év)

Év	Forgalom Ft	Kiadás Ft	Nyereség Ft
1961	22 000	22 000	–
1962	45 000	14 000	30 500
1963	224 000	100 000	124 000
1964	152 000	93 000	59 000
1965	259 000	19 000	61 000
1966	397 000	367 000	30 000
1967	129 000	118 000	11 000
1968	1 218 000	914 000	304 000
1969	5 621 000	4 801 000	820 000

A nyereségből fedezték a kiadásokat és az új beruházásokat:

- elkészült egy fabarakk, amely a szövetkezet első épülete volt – munkateremnek, irodának, öltözőnek, raktárnak használták, majd később hosszú évekig, 1973-ig iskolaként működött;
- lefektették a telep területén a víz-, gázvezetékét;
- felállították az iroda épületét (fogad-lak): 20 m²;
- lakatosműhelyt építettek saját erőből: 40 m²;
- a kert tereprendezését gépekkel oldották meg;
- 3000 növényféléseget vásároltak oktatási célra;
- szerszámokat, munkagépeket vásároltak;
- raktárépületet építettek az üvegház mögé;
- bevezették az olajfűtést az üvegházba;
- melegágyi ablakkereteket vásároltak.

A hatvanas évek végére a gyakorlókert, illetve az Ifjúsági Szövetkezet gazdaságilag megerősödött. Ez a fejlődés tört meg az 50/1968/XII. 31. számú Kormányrendelet miatt, amelynek értelmében a mezőgazdasági ifjúsági szövetkezetek működési engedélyét megvonták. Az 1968-ban bevezetésre kerülő új gazdasági mechanizmus csak az ipari tevékenységet ösztönözte.

Az Ifjúsági Szövetkezet HERMESZ „Gyöngyvirág” Mezőgazdasági Társulással alakult, majd néhány éven belül Humanitás Ipari Szövetkezetként folytatta és a mai napig is folytatja – de más keretek között – a fogyatékos emberek foglalkoztatását. A Mezőgazdasági Társulás elköltözése a Gyöngyvirág úti telepről az anyagi támogatás megszüntetését, a fejlődés visszaesését hozta magával. A gyakorlókert és a telep teljes működtetését 1972-ben a főváros állami költségvetésbe vonja.

Ettől az időtől számítva egészen 1991–92-ig, kisebb felújításokon és a fűtés korszerűsítésén kívül érdemi változás nem történt.

ZSÓTÉR PÁL és MAYERFFY TIBOR kezdeményezése – amely az elődök nyomdokát követte – sikerrel járt. Az újra létrehozott Kertészképzőben a két anyaiskola (a Mozgásjavító Általános Iskola és a Mezőgazdasági Szakmunkásképző Intézet) oktató-nevelő és szakoktató pedagógusainak köszönhetően magas színvonalú szakmaképző munka folyt.

Csakis így volt lehetséges az, amit annak idején a Nyomorékok Otthona tanonciskolája már egyszer megvalósított, hogy minél több mozgáskorlátozott fiatalnak az életkezdéshez végzettséget, szakmát adott. Ez történt és történik a mai napig is, amit mi sem bizonyít jobban, mint az, hogy a végzett szakmunkások nagy többsége dolgozik.

A Kertészképző Tagozat tárgyi feltételeinek újabb fejlesztésére az 1991–92-es esztendőben kerülhetett sor, amikor a Fővárosi Munkaügyi Központ pályázati

lehetőségét felhasználva, illetve a főváros felújítási költségkeretéből összesen 12 millió forintot megnyerve üvegházépítő és felújító munkába kezdtek. Az új üvegházakat az anyaintézmény alapításának 90 éves jubileumán adták át a boldog tulajdosoknak gyakorlati céljaik megvalósítására.



Az első üvegház és műhely (1970.)



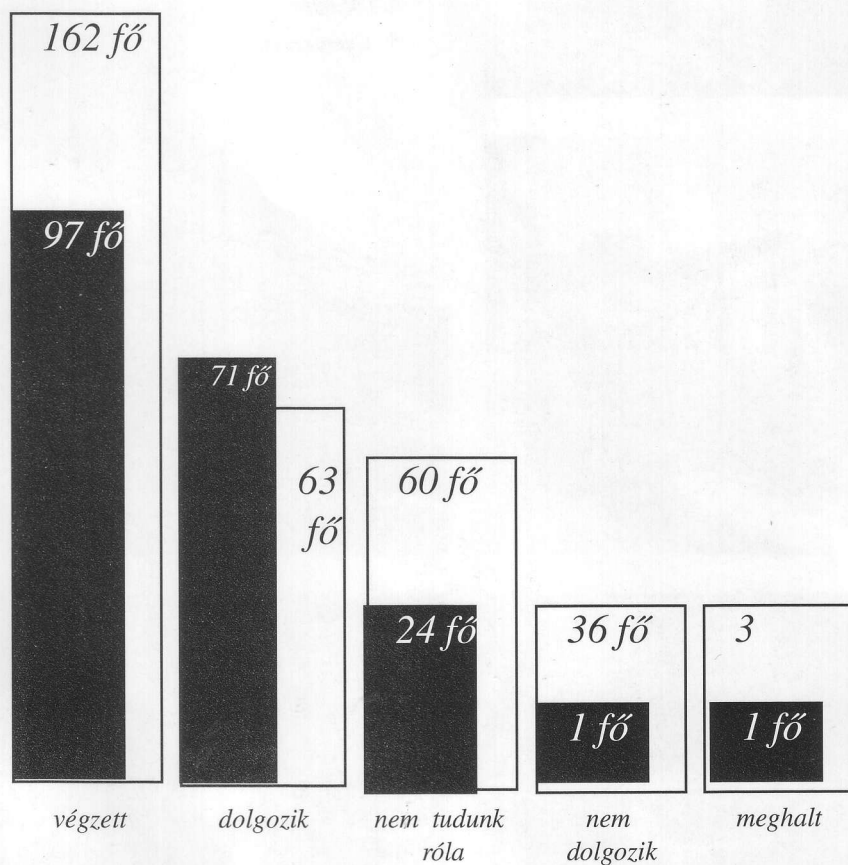
A ballagó kertész-szakmunkások (1975.)

A kertészképzőben végzett növendékek további sorsa

■ — 1964 – 1975-ig, (adatok az 1974 – 75-ben végzett felmérések alapján)

A kertészképzőben végzett növendékek további sorsa

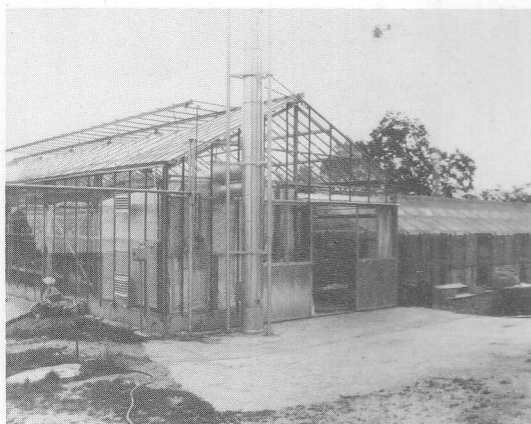
□ — 1975 – 1993-ig, (adatok az 1993-ban végzett felmérések alapján)





1	
2	3
4	5

1. A régi üvegházban
2. A diákkotthon (1993.)
3. Az új üvegház (1993.)
4. Tízdelés
5. Cserepezés



A halmozottan fogyatékos mozgáskorlátozott gyermekkel való foglalkozása

a „Mozgásjavító” Általános Iskola és Diákotthon halmozottan fogyatékos
gyermeket nevelő-oktató tagozatának története (Bp., II., Ráby Mátyás út 16.)

1970-ben a Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola javaslatot tett 3 éves gyógy-
pedagógiai kísérleti oktatás megszervezésére halmozottan fogyatékos gyermekek
számára. Egyre több volt ugyanis azoknak a mozgáskorlátozott gyermekeknek a
száma, akik állapotuk súlyossága és egyéb társuló fogyatékoságuk miatt nem voltak
beilleszthetők az akkor meglévő iskolarendszerbe.

A Fővárosi Tanács VB Művelődési Főosztályával és az Oktatási Minisztérium
illetékes szerveivel történt sokoldalú tárgyalások után 1972–73-as tanévre CSÁVÁS
DEZSŐNÉ vezetésével elkészült a részletes kísérleti terv. Ez a komplex gyógypeda-
gógiai terv meghatározta az oktatási kísérlet személyi és tárgyi feltételeit, valamint
programot adott az oktató-nevelő munkához. A program kiterjedt a motoros funkci-
ók fejlesztésére, a beszédterápiára, a képességfejlesztésre, az ismeretek bővítésére,
a személyiségzavarok korrekciójára, az önállóság kifejtésére. A kísérleti iskola
a halmozottan fogyatékos gyermekek sokoldalú fejlesztésén túl lehetőséget kívánt
teremteni komplex fejlesztő metodika kidolgozására is. Ezenkívül mód nyílt olyan
pszichológiai vizsgáló módszerek kidolgozására, melyek a mozgás- és beszédserü-
lés miatt nehezített kommunikációból fakadó akadályokat elhárították e gyermektí-
pus vizsgálatánál.

CSÁVÁS DEZSŐNÉ, aki nemcsak gyógypedagógus volt, hanem egy súlyos halmo-
zottan fogyatékos gyermek édesanyja is – arra alkalmas hely hiányában –, saját
otthonában kezdte el néhány gyermek mozgás-, értelmi, beszéd- és korrekciós
fejlesztését. 1973 februárjában a III. kerületi Raktár utcai Kisegítő Iskola kihelyezett
osztályaként Csillaghegyen a Ráby Mátyás utcában 8 gyermekkel végre megindul-
hatott az oktatás. Az induláshoz szükséges anyagi feltételeket részben az Oktatási
Minisztérium, részben a Fővárosi Tanács Művelődési Főosztálya, részben a Gyógy-
pedagógiai Tanárképző Főiskola, részben pedig a III. kerületi Tanács Művelődési
Osztálya biztosította. Az oktató-nevelő munka általános szakfelügyeletét a Fővárosi
Pedagógiai Intézet szakfelügyeleti csoportja, szakmai irányítását a Gyógypedagó-
giai Tanárképző Főiskola Gyógypedagógiai Pszichológiai és Gyógypedagógiai Kór-
tani Tanszéke látta el.

1974-ben újabb tanulócsoport indult 8 gyermekkel.

Ugyanebben a tanévben a rászoruló fővárosi gyermekek nagy száma miatt a
főiskola főigazgatója javasolta a tagozat továbbfejlesztését. 1975-ben bővült az
iskola a harmadik tanulócsoporttal, majd 1977-ben a negyedikkel. Ettől az évtől

kezdvé, mivel a mindössze 4 tanteremből álló épületet nem bővítették tovább, csak összevont osztályokban folyhatott az oktatás, és ez sajnos a mai napig is így van.

Az oktató-nevelő munkát 2 gyógypedagógus (egyikük gyógytornász és logopédus) és 1 gyermekfelügyelő látta el.

Kezdetől iskolaotthonos rendszerben folyt az oktatás, heti 44 órában, 6 munkanapon. A legújabb hazai és külföldi módszerek felhasználásával segítették a gyerekek minél sokoldalúbb és eredményesebb fejlesztését. Felhasználták MEIXINER ILDIKÓ dyslexia prevenciós eljárását, M. FROSTIG vizuális észlelést fejlesztő programját, a BOBATH-módszert, CRICKMEZ rágás- és beszédterápiás módszerét stb.

A közismereti órák, a mozgás- és beszédfejlesztés, a korrekciós és napközis foglalkozások ritmikusan váltották egymást. A III. kerületi Tanács tulajdonában lévő mikrobusz szállította az iskolába a gyerekeket, este pedig haza. Ugyanazzal a busszal juthattak el végre az addig otthonukban teljes elzártságra ítélt gyermekek moziba, színházba, hangversenyre és kirándulásra.

Az első kísérleti évek tartalmi munkájáról cikkek jelentek meg a Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola VII. és VIII. évkönyvében, a Pszichológiai Szemlében, valamint előadások hangzottak el a Magyar Tudományos Akadémián 1974-ben és 1975-ben.

1976-ban zárult le az eredetileg 3 évre tervezett kísérlet.

1976-ban javaslat készült az oktatási kísérletnek a felső tagozatra való kiterjesztésére is. 1976 decemberében a Fővárosi Tanács Művelődési Főosztálya engedélyezte a kísérlet folytatását a felső tagozatban. E felső tagozatos kísérlet célja a halmozottan fogyatékos tanulók 5–8. osztályos nevelés-oktatásának szervezeti, módszertani és tudományos kidolgozása, tartalmi munkájának, feladat- és követelményrendszerének fogyatékoság-specifikus kialakítása volt. További cél volt az oktatáshoz szükséges eszközök felkutatása és adaptálása, valamint későbbi védett munkalehetőségek felkutatása, ill. megteremtése, a munkavégzésre való testi és szellemi felkészítés, továbbá a sérülésspecifikus gyógypedagógiai ellátás biztosítása a tanköteles kor végéig.

A felső tagozatos kísérlet lezárultával, az 1980–81-es tanévben jutott el az induló csoport a nyolcadik osztályig. Ekkorra gyűlt össze annyi tapasztalat, melynek birtokában egyértelműen megállapítható volt, hogy a súlyosan mozgássérült és halmozottan fogyatékos gyermekcsoport is eredményesen fejleszthető sérülésspecifikus feltételek között.

Az 1981-ben készült kísérleti összefoglaló meghatározta a halmozottan fogyatékos gyermekek iskolájában oktatható gyermekek körét, az oktató-nevelő munka célját, feladatait, valamint módszertani útmutatást adott.

Az iskola lehetőséget biztosított a tanuláshoz való jog megvalósítására a halmozottan fogyatékos gyermekek körében. A nevelés-oktatás céljának egyénileg lehet-

séges maximális megközelítésére és a fogyatékoság következményeinek csökkentésére irányult a fejlesztő munka.

A kísérlet elsősorban a kisegítő iskolai modell adaptációjára épült. A tapasztalatok azt bizonyították, hogy bár a kisegítő és foglalkoztató iskola korrekciós nevelési tényezőinek vannak bizonyos jól felhasználható elemei, azonban súlyos mozgásgátoltság esetén a tanulók foglalkoztatásának sérülésspecifikumát elsősorban a mozgászavar szabja meg.

Körvonalazódott tehát az emelt időigény:

- az óraszámok emelése,
- a kompenzáló tevékenységekre külön órák biztosítása,
- a képzési idő növelése.

Iskolaszervezési módosítások

Az osztályok létszámát a súlyos állapotra való tekintettel 6–8 főre csökkentették. Minden foglalkozás gyógypedagógiai tanár és gyermekfelügyelő közreműködése mellett történt.

A tanulók egyéni sérüléseinek megfelelő egyéni korrekciós jellegű fejlesztést a csoportmunkán belül, mikrocsoportos oktatás keretében gyermekfelügyelői segítséggel biztosították.

A szakszerű mozgásnevelést gyógytornász képzettséggel rendelkező tanárok végezték.

A komplex ellátás érdekében a szokásos iskolaorvosi ellátáson túlmenően rendszeres speciális szakorvosi (ideggyógyászati, ortopédiai) ellenőrzés és szaktanácsadás történt.

A halmozottan fogyatékosok között előforduló középsúlyos értelmi fogyatékosokat egyénileg vagy kiscsoportban, illetve elkülönített csoportok létrehozásával fejlesztették, de igazán eredményesen ezt csak az épület bővítésével lehetett volna megoldani.

A kísérleti évek alatt felhalmozódott tapasztalatok és egyre növekvő igények alapján időközben a Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola főigazgatója javaslatot tett az Oktatási Minisztériumnak a súlyos testi és halmozottan fogyatékos gyermekek országos hatáskörű iskolájának létesítésére, három tagozattal, a különböző súlyossági fokú mozgásgátoltságnak megfelelően.

Kidolgozták POLINSZKY TIBOR építészmérnök irányításával a súlyos testi és halmozottan fogyatékos gyermekek intézményének speciális építési és felszerelési tervét. Tárgyalás folyt az Oktatási Minisztérium, a Pénzügyminisztérium, a Fővárosi Tanács, a Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskola, a Mozgásjavító Általános Iskola, a Mozgássérültek Áthelyező Bizottsága, az Országos Orvosi Rehabilitációs Intézet

és a Ráby Mátyás utcai iskola képviselői között az intézet megvalósításáról. Az új iskola azonban a körülmények kedvezőtlen alakulása következtében nem épült meg.

1981-ben az iskola vezetője, CSÁVÁS DEZSŐNÉ Németországba távozott. Mivel az iskola – profilját tekintve – a Mozgásjavító Általános Iskolához állt a legközelebb, ezért 1981-ben hozzácsatolták, mint a halmozottan sérült gyermekeket oktató-nevelő tagozatot. A tagozat vezetője, LÁTRÁNYI GÁBORNÉ igazgatóhelyettes lett.

Ettől kezdve az iskola tartalmi munkájában újabb változások mentek végbe. Tekintve, hogy még nem készült el a halmozottan fogyatékos gyermekek speciális tanterve, a kisegítő iskola nevelési és oktatási terve szerint kellett folytatni az oktató-nevelő munkát.

Az 1987–88-as tanévben, amikor az iskola élére új igazgató (NÁDAS PÁL) került, a tagozat tanárai kezdeményezték egy újabb kísérlet engedélyezését, mely az enyhe fokban értelmi fogyatékosok tantervének a halmozottan fogyatékosok speciális fejlesztéséhez szükséges módosításaira irányult.

1988 áprilisában a Művelődési Minisztérium Alapfokú Nevelési Főosztálya engedélyezte az újabb 3 éves pedagógiai kísérlet indítását. Ez a kísérlet három részből állt:

- Az első és második osztály tananyagának 3 évre történő rugalmas elosztása;
- A munkatevékenység tantárgy bevezetése;
- Egyéni fejlesztési tervek készítése és kísérleti bevezetése a csoportosan nem elég eredményesen fejleszthető tanulók számára.

A kísérlet eredményeiről évenként készült jelentés, majd a lezárásakor egy összefoglalás.

Röviden ismertetjük az egyes kísérleti részterületek legfontosabb gondolatait.

Az első és második osztály anyagának 3 évre történő rugalmas elosztása

Az első évek tananyagának elosztását több ok tette szükségessé. Elsősorban az, hogy a tanulók a halmozott fogyatékoság miatt lassúbb ütemben tudnak haladni, és ennek következményeként korlátozottak az ismeretszerzés terén. Oktatásukhoz speciális módszerek, kompenzáló technikák szükségesek.

Ezenkívül az iskola helyproblémákkal küszködik. Mindössze négy tanterem van, ahol 2-es, 3-as összevonású osztályokkal kell dolgozni. Ez jelentősen csökkenti a közvetlen órák számát.

Az iskola képzési ideje az első és második osztály tananyagának elosztásával 10 évre nőtt: előkészítő1., előkészítő 2. + 8 osztály.

Előkészítő 2. osztályban elkezdődik az első osztály tananyagának oktatása. Ennek mennyisége a tanulók képességeitől függően rugalmasan változtatható.

A következő (1. és 2.) osztályban fejezik be a megmaradt első és a második tananyagot, alkalmazkodva a gyermekek lehetőségeihez. Ez a módosítás a tanulók legtöbbjét átsegíti a halmozott fogyatékból adódó tanulási nehézségeken. Akik ennek ellenére sem fejlődnek eredményesen, azok speciális egyéni fejlesztésben is részesülnek.

A munkatevékenység tantárgy bevezetése

A technika és a rajz tantárgyak helyett a gyermekek funkcionális foglalkoztatását szolgáló „*munkatevékenység*” tantárgy bevezetésére került sor, amely integrált módon foglalja magában az önkiszolgálás, a gyakorlati foglalkozás és a rajz tanítását. Komplexitásából adódó korrekciós lehetőségeivel jelentősen hozzájárul a tanulók habilitációjához, rehabilitációjához szükséges előfeltételek megteremtéséhez. Speciális feladata a motoros képességek fejlesztése, szabadidőre, munkára való előkészítés.

Az egyéni fejlesztési tervek alkalmazása

Az egyéni fejlesztés szükségességének leggyakoribb oka vagy valamely vezető fogyatékból súlyos volta (a beszéd, a látás, a látási észlelés, a hallás, a hallási észlelés súlyos zavara), vagy több sérülés olyan komplex összefonódása, amely együttesen komoly fejlesztési problémákat okoz, vagy az ismeretszerzés egyes részterületeinek zavara (számolási, olvasási és írásgyengeség). Az egyéni fejlesztésekre a felméréseket, a fő fejlesztési feladatokat, módszereket és eszközöket tartalmazó éves, valamint havi, napi és órákra lebontott *terv* készül. Megvalósításához ugyan külön órákra is szükség van, de az egyéni fejlesztésnek mindig a korrekciós, a logopédiai és a mozgásfejlesztő órák támogatásával és a tanórai differenciált foglalkoztatással összhangban kell történnie.

Az újabb 3 éves kísérlet befejeztével – 1991 óta – annak eredményei szervesen beépültek az iskola oktatási rendjébe.



Az iskola épülete



Finommotorika fejlesztése



Egyéni óra



Manuális tevékenység



*Földrajzóra az V. – VI. összevont
osztályban*



Gépirásóra

A Szakértői Bizottság javaslattevő szerepe

A mozgáskorlátozott gyermekek társadalomba való beillesztése nemcsak a család ügye, képességeik kibontakoztatása speciális, az átlagtól eltérő nevelést-oktatást kíván.

A művelődésügyi irányítás a magyar közoktatás részeként gondoskodik arról, hogy a különböző fogyatékoságban szenvedő gyermekek nevelés-oktatása speciális intézményekben is folyjék. Az idők folyamán nevelésükben, oktatásukban differenciálódás következett be; külön képzésben részesülnek az épértelmű és az értelmi fogyatékos, mozgásukban akadályozott gyermekek. Az intézményes nevelés-oktatásnak azonban nem célja, hogy valamennyi gyermek speciális intézménybe kerüljön. Az alapvető szándék az, hogy a mozgásfogyatékos gyermekek is a lakóhelyileg illetékes vagy választott általános iskolában tegyenek eleget tankötelezettségüknek. Ez sajnos nem minden esetben érhető el, mert vagy csak különleges feltételek mellett képesek teljesíteni a követelményeket, vagy mert a sajátos képzés folyamán nem váltak arra alkalmassá, hogy tanulmányaikat lakóhelyükön folytathassák. A megfelelő szelekció biztosítása érdekében 1977-ben a minisztérium felkérésére a Fővárosi Tanács Végrehajtó Bizottságának művelődési feladatokat ellátó szakigazgatási szerve létrehozta a Mozgásfogyatékosok Áthelyező és Tanácsadó Állomását (1145 Bp. XIV., Mexikói út 60.), mely a művelődési miniszter 15/1988. (VIII. 1.) MM rendelete alapján 1989-től Mozgásvizsgáló Országos Szakértői Bizottság néven látja el feladatát.

A Bizottságot alkotó team komplex orvosi-gyógypedagógiai-pszichológiai vizsgálat során:

- az értelmi funkciók fejlettsége,
- a tanulási képesség,
- szociális érettség,
- beszéd,
- mozgás,
- az önkiszolgálás értékelése alapján, valamint
- a környezeti tényezők figyelembevételével tesz javaslatot a tanulók szüleinek a beiskolázásra.

A szakvélemény kialakításában a lakóhelyi iskolázást segítő körülményeket mérlegelik elsősorban.

A Bizottság által megvizsgált gyermekek így a lakóhelyileg illetékes, vagy kiválasztott iskolába, illetve a mozgásfogyatékosok nevelését-oktatását ellátó speciális intézménybe kerülhetnek.

A mozgásfogyatékos gyermekek nevelése, oktatása annál eredményesebb, minél korábban kezdődik meg. Ezért a bizottságot alkotó team 3 éves kortól szűri a mozgásfogyatékos gyermekeket.

1980-tól vidéki óvodákba is kijárnak. A megvizsgált gyermekekre vonatkozóan szakvéleményt bocsát az óvodák rendelkezésére. Kérésre kontrollvizsgálatokat is végez. A szakvélemény mindig tartalmazza a mozgásdiagnózist, az értelmi állapotot, illetve társuló fogyatékossgot, valamint korrekciós tanácsokat.

A súlyosan fogyatékos gyermekek gondozása céljából igénybe vehető fizetés nélküli szabadságra való jogosultság megállapításához, továbbá a testileg vagy szellemileg fogyatékos gyermekek után járó magasabb összegű családi pótlék megállapításához is adnak szakértői véleményt, valamint az egészségügyi gyermekotthonba és az értelmi fogyatékosok napközi otthonába való felvételhez.

A Mozgásvizsgáló Országos Szakértői Bizottság javaslata után mindig a mozgáskorlátozott gyermek szülei döntenek az iskoláztatásról a jelenlegi lehetőségek figyelembevételével. Így lehetséges az ország bármely részéből felvételi kérelemmel élni a „Mozgásjavító” Általános Iskola és Diákotthonba is.

**TANULÓK ÉS DOLGOZÓK
A JUBILEUM ÉVÉBEN**

A „Mozgásjavító” Általános Iskola és Diákotthon pedagógusai az intézmény alapításának 90. évfordulóján

Igazgató:	Nádas Pál
Iskolai igazgatóhelyettes:	Kovácsné Szűcs Klára
Diákotthoni igazgatóhelyettes:	Horváth Oriána
Gyöngyvirág úti tagozat igazgatóhelyettese:	Deák Péter
Ráby M. úti tagozat igazgatóhelyettese:	Péró Sára
Gazdasági igazgatóhelyettes:	Takács Istvánné

Mexikói úti oktatótanárok

Ambrusné Déry Julianna	Majsainé Hartyáni Júlia
Ágoston Gabriella	Nagyné Fatalin Andrea
Bán Éva	Okányi Andrea
Bellán Erzsébet	Oriskó Istvánné
Berényi Éva	Dr. Paraczkyné Stedron Beáta
Berki Erzsébet	Rátkai Ferencné
Fodor Eszter	Romhányi Ágnes
Jakab Miklósné	Sárközi Judit
Kárpáti Zoltánné	Sereginé Stangl Mária
Kékesiné Jánó Rozália	Tóth József
Kovács Márta	Tungli Gabriella
Kollár Katalin	Újhelyiné Baksa Emőke
Lalik Veronika	Ugróczky Gáborné
Makszy Gáborné	Vásárhelyi Gyöngyi
Dr. Malatinszky Gyula	Zsoldos János
Manáné Izsó Ágnes	

Mexikói úti mozgásnevelő tanárok

Balogh Ferencné	Csillag Ágnes
Berényi Oszkárné	Földes Jánosné
Borvendég Katalin	Hütter Márta
Boross Margit	Jafcsák Péter

Kausz Orsolya
Kiss Erika
Juhász Csilla
Nemlaha Katalin

Popini Zoltánné
Tasnádi Ágnes
Varjasné dr. Kovács Edit

Mexikói úti nevelőtanárok

Baksa Anikó
Balogh Judit
Borsodi Sándor
Csizmadia Istvánné
Erlei Andrea
Gyurácz Ottília
Horváth Kamillóné
Kopcsik Erzsébet
Kormos Zsuzsanna
Kovács Béláné

Kruppa Mónika
Soós Teréz
Steinbachné Németh Zsuzsanna
Turcsik Jánosné
Ursu Zsuzsanna
Zelenainé Budai Éva
Zsbánné Forrai Judit
Vágvölgyiné Szabó Erika
Válóczy Mária

Mexikói úti gyermekfelügyelők

Ámon Orsolya
Baricz Dezső
Bárdos Zsuzsanna
Cseh Valéria
Csizmarik Ágnes
Dombi Lajosné
Endre Emőke
Erdélyi Ágnes
Gáll Éva
Gönczyné Szűcs Judit
Kalvach Norbert
Kissné Ferenczi Zsuzsanna
Kompanek Adél
Kulcsár Gyuláné
Kunné Bodnár Mária
Lomen Éva

Magyari Gyöngyi
Mészárosné Németh Erzsébet
Mihalovics Judit
Molnár Ibolya
Pásztor Attila
Princz Judit
Rajházi Regina
Sápiné Mészáros Anett
Sári Csilla
Siroki Gyöngyi
Striczki Ágnes
Szabó Rita
Szencsák Erzsébet
Székely Bakk Erika
Szűcs Zsuzsa
Utassy László

Gyöngyvirág úti tagozat

Elekne Ludanyi Zsuzsanna	tanár
Fonone Vaeth Magdolna	tanár
Harmat Gábor	tanár
Juszkó Jánosné	tanár
Pásztor Jenőné	tanár
Kislégi István	nevelőtanár
Serf Katalin	nevelőtanár
Csákvári Istvánné	gyermekfelügyelő
Kochne Hajdú Róza	gyermekfelügyelő
Lukácsi Tiborné	gyermekfelügyelő

Ráby M. úti tagozat: oktatótanárok

Csongorné Rézsó Eszter	Szászi Katalin
Dombainé Esztergomi Anna	Toloniczné Farkas Júlia
Erdélyi Katalin	Tóthné Szilágyi Zsuzsanna
Látrányi Gáborné	Zelinkáné dr. Simor Ágnes

Ráby M. úti tagozat: mozgásnevelő tanárok

Kurucz Ildikó	Nagy Krisztina
Lang Erika	Schumeth Judit

Ráby M. úti tagozat: gyermekfelügyelők

Bartháné Zsíros Szilvia	Kovács Ágnes
Dobránszky Istvánné	Raffer Ildikó
Folyó Katalin	Sáfár Gyöngyi

Intézményünk orvosai

Dr. Antal József ortopéd főorvos	Dr. Kassai Mária ideggyógyász
Dr. Bachauz Cecília bőrgyógyász	Dr. Korányi Katalin szemész szakorvos
Dr. Dunay Csilla gyermekorvos	Dr. Radnóti Erzsébet fogszakorvos
Dr. Fehér Magdolna iskolapszichológus	Dr. Sebestyén Albert ortopédorvos

Mozgásvizsgáló Országos Szakértői Bizottság

Gulyás Gyuláné konduktor

Nagyné Réz Ilona pszichológus

Kőrös Erzsébet gyógytornász, gyógygyp.

Nagy Éva pszichológus

Molnárné Lányi Ágnes szaktanácsadó

Kővári Magdolna pszichológus

A „Mozgásjavító” Általános Iskola és Diákotthon tanulói az intézmény alapításának 90. évfordulóján

Mexikói út

Ek. osztály

Horváth Bernadett
Kun Szabó Sándor
Kertész Szabolcs
Kovács Gabriella
Lakatos Attila
Mácsai Róbert
Orosz Tamás
Pálházay Csaba
Piri Zoltán
Szutor Dávid
Zana Anita

1. osztály

Almási Dániel
Brunoczki László
Csordás József
Mádi Gábor
Rigó Zita
Siklósi Zsolt
Zólyomi László
Viski Zoltán

2. a. osztály

Domonkos Roland
Gál Lilla
Nagy Miklós
PácZ Péter
Soltész Erika
Szabó István
Tóth János

2. b. osztály

Bartyik Ágnes
Cselédes Alexandra
Rácz Roland
Tarnóczi Árpád
Vass Róbert
Zarzsevszkij Ádám

3. a. osztály

Farkas Ferenc
Horváth Krisztina
Kövessy Gábor
Mokos Albert
Orsós Brigitta
Vajda Nikolett

3. b. osztály

Gubányi Annamária
Kiss Lázár
Németh József
Oláh Gergely
Pálfi Judit
Szabó Péter
Szolyák Krisztina
Szócs Gergely

4. a. osztály

Galacson Renáta
Katona Krisztina
Kelen Kata
Kígyós Beáta
Németh Gyöngyi

Schönléber Ádám
Szóts Ervin
Wagner Pál

4. b. osztály

Bangó Zoltán
Fehér László
Oláh Attila
Oravecz Edina
Stefanovics András
Szász Sándor
Tillinger Zsolt

5. a. osztály

Bán Krisztián
Belső Anita
Borsos Sándor
Kocsis Mihály
Karasz Adrienn
Kollár Ákos
Németh Gábor
Simon Beatrix

5. b. osztály

Budavári József
Deim Csaba
Elter Zoltán
Hatvani Attila
Kovács Katalin
Lakatos Gábor
Tóth Zoltán
Szántó Anikó
Mészáros Zoltán

6. a. osztály

Bartalos Brigitta
 Borbély Ádám
 Csomor László
 Gánya Gergely
 Horváth Tímea
 Mezei Katalin
 Sarina Zsolt
 Speier János

6. b. osztály

Bánfi Anita
 Laczik Gyula
 Simon Zsuzsa
 Szegedi Zsolt
 Vankó László

6. c. osztály

Ács Balázs
 Hoch Nóra
 Hadnagy Ferenc
 Kovács Annamária
 Kovács Krisztina
 Kiss György

Lőrincz Gergely
 Orsós Ferenc
 Szabó Tamás
 Takács Vera
 Nemes Anna

7. a. osztály

Békési Gábor
 Blahovics Katalin
 Horváth Erzsébet
 Lakatos Magdolna
 Lővey Edina
 Simoncsics Tamás
 Vincze Zoltán
 Végvári Attila

7. b. osztály

Búza Brigitta
 Csányi Virág
 Hibácska Attila
 Keller Nándor
 Kertesi Szilvia
 Kolonics Csaba
 Kulcsár Krisztina

8. a. osztály

Bocsányi József
 Dombi Szilárd
 Fenyvesi Anita
 Karsai Tibor
 Kolonics Beáta
 Lázok Ottó
 Lukács Marianna
 Németh Erzsébet
 Tóth Péter
 Wágner Péter

8. b. osztály

Antal István
 Bíró Sándor
 Bokor Lilla
 Forgács Eszter
 Horváth Renáta
 Koncz Erika
 Tábori Ádám
 Vécsi Szabolcs

*Gyöngyvirág úti tagozat***I. osztály**

Boyóki Péter
 Bukta Attila
 Fazekas Ildikó
 Földesi Brigitta
 Csentei Csaba
 Győr Mariann
 Lakatos Katalin
 Léder Anna

Lélek Andrea
 Kelemen János
 Keizer Sándor
 Kósa Gergely
 Magyar Ildikó
 Majoros Pál
 Mihály Gergely
 Nagy Gergely
 Rabi Tamás

Rigó Anna
 Sipőcz Balázs
 Szabó Péter
 Szekeres Tibor
 Szomjas Attila

II. osztály

Csáki Szilvia
Cseri Zoltán
Hengellejter Gabriella
Fürge Orsolya
Harcz Emma
Kövi Zoltán
Makai Margit
Miholina Ákos
Órsi László

Pertl Zoltán
Siling László

III. osztály

Gáspár Zoltán
Kovács László
Lukács Zsolt
Marozsán Zsolt
Mesterházi Emese
Pék Katalin

Pócs Katalin
Ribai András
Szabó András
Szilágyi Ferenc
Tóth Annamária

Ráby M. úti tagozat

Ek. 1. osztály

Bartos Péter
Borzási Tamás
Hortobágyi Tímea
Király Imre
Nagy Ferenc
Ricsivics Zsófia
Sthál Katalin

2. osztály

Balla László
Balázs Viktória
Orsós Zsuzsa
Murat Kőseoglu
Petrák Anett

Sinkó János
Szalay Beáta
Szlabay Péter
Tüzes Gergely

3. osztály

Horváth Katalin
Pócsföldi Ferenc
Széll Annamária

5. osztály

Faragó József
Kopócsi Anita

6. osztály

Bölcseki Dorina

Dombrádi Noémi
Schering Anikó

7. osztály

Gábor Gergely
Puskás Péter

8. osztály

Erdőteleki Tamás
Kocsis Krisztina
Nagy Gabriella
Refát István
Vári Zoltán
Zábeczky Eleonóra

BIBLIOGRÁFIA

1. Nyomorék Gyermekek Menhelye — A Deák Ferenc Páholy könyvtára, Bp. 1902., Nyom. Károlyi Györgynél
2. Nyomorék Gyermekek Menhelye — Bp. 1903., Nyom. Károlyi Györgynél
3. A Deák Ferenc Páholy évkönyve 1903. évi munkásságáról — A páholy tulajdona, Bp. 1904., Károlyi György tv. kő- és könyvnyomdája
4. „Nyomorék Gyermekek Otthona” I. évi jelentése — Beterjesztve az 1904. június hó 30-diki közgyűlésen, Telep: VII. Hungária u. 20., Bp. 1904.
5. „Nyomorék Gyermekek Otthona” II. évi jelentése — Beterjesztve az 1905. május hó 21-diki közgyűlésen, Bp. 1905.
6. Néhány szó a nyomorék gyermekekről — Károlyi György kő- és könyvnyomdája Budapesten
7. „Nyomorék Gyermekek Otthona” III. évi jelentése — Beterjesztve az 1906. évi május hó 27-diki közgyűlésen, Bp. 1906.
8. „Nyomorék Gyermekek Otthona” IV. évi jelentés — Beterjesztve az 1907. évi május hó 5-diki közgyűlésen, Bp. 1907., Károlyi György kő- és könyvnyomdája
9. „Nyomorék Gyermekek Otthona” V. évi jelentése — Beterjesztve az 1908. évi május hó 10-diki közgyűlésen, Bp. 1908., Károlyi György Bp.
10. „Nyomorék Gyermekek Otthona” VI. évi jelentése — Beterjesztve az 1909. évi május hó 23-diki közgyűlésen, Bp. 1909., Telep: VII. Hungária u. 20.
11. „Nyomorék Gyermekek Otthona” VIII. évi jelentése — Beterjesztve az 1911. évi június 11-diki közgyűlésen, Bp. 1911., Telep: VII. Erzsébet királyné u. 6.
12. „Nyomorék Gyermekek Országos Otthona” IX. évi jelentése — Beterjesztve az 1912. évi június hó 29-diki közgyűlésen, Bp. 1912., Telep: VI. Mexikói út 63.
13. Nyomorék Gyermekek Országos Otthona tízéves fennállásának és házfelavató ünnepének emlékére — 1913. évi május hó 4., Bp. VII. ker. Mexikói út 63. sz., Pallas Részvénytársaság nyomdája Bp.
14. A Nyomorék Gyermekek Országos Otthona alapszabályai — Pallas Rt. nyomdája Bp. (1913.)
15. „Nyomorék Gyermekek Országos Otthona” X. évi jelentése — Beterjesztve az 1913. évi június hó 15-diki közgyűlésen, Telep: Mexikói út 63., Bp. 1913.
16. „Nyomorék Gyermekek Országos Otthona” XI. évi jelentése — Beterjesztve az 1914. évi március hó 29-diki közgyűlésen, Telep: Mexikói út 63., Károlyi György Bp. (1914.)
17. A Nyomorék Gyermekek Országos Otthona elnökségének jelentése az 1924. évben kifejtett munkásságáról — Grafikai Intézet R. T. Budapest, (Készült: Bp. 1925. május 21-én)

18. A Nyomorék Gyermek Országos Otthona elnökségének jelentése az 1925. évben kifejtett munkásságáról — Előterjesztve az 1926. június 29-én tartott rendes közgyűlésen, Márkus nyomda Bp. V., Bálvány u. 1. sz.
19. A Nyomorék Gyermek Országos Otthona, VII. Mexikói út 67–69. elnökségének jelentése az 1926. évben kifejtett munkásságáról — Előterjesztette Morvay Izsó ügyvezető elnök az 1927. június 29-én tartott XXIV. rendes közgyűlésen, 1927. Bíró Miklós Nyomdai Műintézete, Bp. VII. Rózsa u. 25.
20. Nyomorék Gyermek Országos Otthona, Bp. VII. Mexikói út 63. Ismertető az intézet áldásos működéséről 1931. — Hungária Hírlapnyomda Rt. Budapest
21. Három évtized a szeretet munkájának szolgálatában — A Nyomorék Gyermek Országos Otthona 30 esztendő története és jelentés az 1932. évben kifejtett munkásságáról 1903–1933, Előterjesztette az 1933. évi június hó 25-én megtartott XXX. rendes közgyűlésen: Morvay Izsó ügyvezető elnök.
22. Nyomorék Gyermek Országos Otthona, Bp. XIV. Mexikói út 63–64., A Nyomorék Gyermek Országos Otthona működésének ismertetése 1903–1936., Márkus Nyomda Bp. V. Bank u.
23. A Nyomorék Gyermek Országos Otthona Iparostanonciskolájának értesítője az 1936–37. iskolai évről az iskola fennállásának 24. évében — Közzétette: Hegedűs Lajos, az iparostanonc-iskola igazgatója, Bp. 1937., Kiadta az iskola igazgatósága: Bp. XIV. Mexikói út 63.
24. A Nyomorék Gyermek Országos Otthona Iparostanonciskolájának értesítője az 1937–38. iskolai évről az iskola fennállásának 25. évében — Közzétette: Hegedűs Lajos, az iparostanonciskola igazgatója, Bp. 1938., Kiadta az iskola igazgatósága: Bp. XIV. Mexikói út 63., Sokszorosította: Freid Józsefné irodája, VII. Erzsébet krt. 12.
25. A Nyomorék Gyermek Országos Otthona szakirányú iparostanonciskolájának évkönyve az 1938–39. iskolai évről, az iskola fennállásának 26. évében — Közzétette: Hegedűs Lajos, az iparostanonc-iskola igazgatója, Bp. 1939. Kiadta az iskola igazgatósága, Bp. XIV. Mexikói út 63., Márkus nyomda Bp. V. Bank u. 5.
26. A Nyomorék Gyermek Országos Otthona szakirányú iparostanonciskolájának évkönyve az 1939–40. iskolai évről az iskola fennállásának 27. évében — Közzétette: Torai Sándor, az iparostanonciskola igazgatója, Bp. 1940. Kiadja az iskola fenntartója: a Nyomorék Gyermek Országos Otthona Bp. XIV. Mexikói út 63., A kiadásért felel: Torai Sándor, igazgató
27. A Nyomorék Gyermek Országos Otthona szakirányú iparostanonciskolájának évkönyve az 1940–41. iskolai évről az iskola fennállásának 28. évében — Közzétette: Torai Sándor, az iparostanonciskola igazgatója, Bp. 1941.

18. A Nyomorék Gyermek Országos Otthona elnökségének jelentése az 1925. évben kifejtett munkásságáról — Előterjesztve az 1926. június 29-én tartott rendes közgyűlésen, Márkus nyomda Bp. V., Bálvány u. 1. sz.
19. A Nyomorék Gyermek Országos Otthona, VII. Mexikói út 67–69. elnökségének jelentése az 1926. évben kifejtett munkásságáról — Előterjesztette Morvay Izsó ügyvezető elnök az 1927. június 29-én tartott XXIV. rendes közgyűlésen, 1927. Bíró Miklós Nyomdai Műintézete, Bp. VII. Rózsa u. 25.
20. Nyomorék Gyermek Országos Otthona, Bp. VII. Mexikói út 63. Ismertető az intézet áldásos működéséről 1931. — Hungária Hírlapnyomda Rt. Budapest
21. Három évtized a szeretet munkájának szolgálatában — A Nyomorék Gyermek Országos Otthona 30 esztendő története és jelentés az 1932. évben kifejtett munkásságáról 1903–1933, Előterjesztette az 1933. évi június hó 25-én megtartott XXX. rendes közgyűlésen: Morvay Izsó ügyvezető elnök.
22. Nyomorék Gyermek Országos Otthona, Bp. XIV. Mexikói út 63–64., A Nyomorék Gyermek Országos Otthona működésének ismertetése 1903–1936., Márkus Nyomda Bp. V. Bank u.
23. A Nyomorék Gyermek Országos Otthona Iparostanonciskolájának értesítője az 1936–37. iskolai évről az iskola fennállásának 24. évében — Közzétette: Hegedűs Lajos, az iparostanonc-iskola igazgatója, Bp. 1937., Kiadta az iskola igazgatósága: Bp. XIV. Mexikói út 63.
24. A Nyomorék Gyermek Országos Otthona Iparostanonciskolájának értesítője az 1937–38. iskolai évről az iskola fennállásának 25. évében — Közzétette: Hegedűs Lajos, az iparostanonciskola igazgatója, Bp. 1938., Kiadta az iskola igazgatósága: Bp. XIV. Mexikói út 63., Sokszorosította: Freid Józsefné irodája, VII. Erzsébet krt. 12.
25. A Nyomorék Gyermek Országos Otthona szakirányú iparostanonciskolájának évkönyve az 1938–39. iskolai évről, az iskola fennállásának 26. évében — Közzétette: Hegedűs Lajos, az iparostanonc-iskola igazgatója, Bp. 1939. Kiadta az iskola igazgatósága, Bp. XIV. Mexikói út 63., Márkus nyomda Bp. V. Bank u. 5.
26. A Nyomorék Gyermek Országos Otthona szakirányú iparostanonciskolájának évkönyve az 1939–40. iskolai évről az iskola fennállásának 27. évében — Közzétette: Torai Sándor, az iparostanonciskola igazgatója, Bp. 1940. Kiadja az iskola fenntartója: a Nyomorék Gyermek Országos Otthona Bp. XIV. Mexikói út 63., A kiadásért felel: Torai Sándor, igazgató
27. A Nyomorék Gyermek Országos Otthona szakirányú iparostanonciskolájának évkönyve az 1940–41. iskolai évről az iskola fennállásának 28. évében — Közzétette: Torai Sándor, az iparostanonciskola igazgatója, Bp. 1941.

- Kiadja a Nyomorék Gyermekek Országos Otthona szakirányú iparostanonciskola igazgatója, Bp. XIV. Mexikói út 63. A kiadásért felel: Torai Sándor, igazgató
28. A Nyomorék Gyermekek Országos Otthona szakirányú iparostanonciskolájának évkönyve az 1941–42. iskolai évről az iskola fennállásának 29. évében — Közzétette: Torai Sándor, az iparostanonciskola igazgatója, Bp. 1942. Kiadja: a Nyomorék Gyermekek Országos Otthona szakirányú iparostanonciskola igazgatója Bp. XIV. Mexikói út 63., A kiadásért felel: Torai Sándor, igazgató
 29. Nyomorék Gyermekek Országos Otthona szakirányú iparostanonciskolájának évkönyve az 1942–43. iskolai évről és ezzel kapcsolatban az Intézet munkásságának rövid ismertetése — Közzétette: Torai Sándor, az iparostanonciskola igazgatója, Budapest, 1943. Kiadja a Nyomorék Gyermekek Országos Otthona szakirányú iparostanonciskola igazgatója, Budapest XIV., Mexikói út 64. A kiadásért felel: Torai Sándor, igazgató, Springer Gusztáv könyvnyomdája, Bp. VII. Bethlen Gábor u. 33.
 30. Négy évtized a szeretet és irgalmasság szolgálatába — A Nyomorék Gyermekek Országos Otthona 40 esztendő története, 1903–1943., Első füzet
 31. A Nyomorék Gyermekek Országos Otthona szakirányú iparostanonciskolájának évkönyve az 1943–44. iskolai évről — Közzétette: Torai Sándor, az iparostanonciskola igazgatója, Bp. 1944. Kiadja: a Nyomorék Gyermekek Országos Otthona szakirányú iparostanonciskola igazgatója, Bp. XIV. Mexikói út 64.
 32. A lovag Wechselmann Ignác és neje Neuschloss Zsófia Vakok Tanintézetének évkönyve az 1939 – 1940. iskolai évről az intézet fennállásának 32. évében — Közzétette: Kanizsai Dezső, igazgató, Bp. 1940. Kiadja az intézet igazgatósága: Bp. XIV., Mexikói út 60.
 33. A lovag Wechselmann Ignác és neje Neuschloss Zsófia Vakok Tanintézete évkönyve az 1941 – 42. iskolai évről az intézet fennállásának 33. évében — Közzétette: Kanizsai Dezső, igazgató. Bp. 1941. Kiadja az intézet igazgatósága: Bp. XIV., Mexikói út 60.
 34. Bp-i Tankerület, Lovag Wechselmann Ignác és neje Neuschloss Zsófia Vakok Tanintézete internátus évkönyve az 1942 – 43. iskolai évről — Az intézet fennállásának 35. esztendejében szerkesztette Kanizsai Dezső igazgató. Iskolafenntartó a Pesti Izraelita Hitközség
 35. Herminamező – Fejezetek egy városrész történetéből — Herminamező Polgári Köre 1992. Kiadja: Herminamező Polgári Köre városrészi szülők 150. évfordulóján. Írta: Búza Péter

36. A Nyomorék Gyermekek Országos Otthona 75 éve — (Előadás a SOTE Ortopéd Klinikán) Dr. Antal József
37. Mozcásjavító Általános Iskola és Nevelőotthon Okatási Terve — 1979.
38. A mozgáskorlátozott fiatalok pályaválasztása — Szerkesztő: Horváth Katalin, OPI 1986.
39. Heltai Jenő: Második feleségem, Életke (két kisregény) — Szépiradalmi Könyvkiadó 1963.

Szakkolgozatok

40. Méhes József: A testi fogyatékos gyermek problematikája — 1946.
41. Görgényi Mária: A magyar gyógypedagógiai intézmények statisztikája 1880–1945-ig, 1953.
42. Devecsai László: A nyomorékokról — 1951.
43. Gimesi Istvánné: A nyomorékok pályaválasztása — 1960.
44. Balogh Ferencné: Mozcászvizsgálatok testi fogyatékosokon, részletesebben a járás zavarairól a Mozcásjavító Általános Iskola tanulóin végzett felmérés alapján — 1967.
45. Bartos Judit: Mozcássérült gyerekek mozgásnevelése (a Mozcásjavító Általános Iskolában) — 1968.
46. Csávás Dezsőné: Athetosis kezelése a Bobath- és a Pető-módszer szintézisével — 1970.
47. Halász Erika: Mozcásszervi fogyatékosok életsorsának követése — 1972.
48. Nádas Pál: A mozgásfogyatékosok kertészeti iparitanuló-képzésének története. A Mozcásjavító Általános Iskola és Nevelőotthon Kertészképző története — 1976.
49. Bogyó Mária: A Mozcásjavító Általános Iskola és Nevelőotthon története 1903–1978. — 1978.
50. Tasnádi Ágnes: Mozcáskorlátozottak sporttevékenysége — 1985.

Folyóirat- és újságcikkek

51. A nyomor látványa — Budai Hírlap II. évfolyam 63. sz.
52. A Nyomorék Gyermekek Otthonában — Gondolat II. 13. sz.
53. Nyomorék gyermekek iskoláztatásáról — Magyar Pedagógia XIII. 4., Verédy Károly
54. Mozcássérültek Nevelőképző és Nevelőintézete létesítéséről — Magyar Közlöny 1963. XII. 21. 89. szám, a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt

Kormány rendelete, a Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormány
36/1963. (XII. 21.) számú rendelete

- 55. Siketnémák és Vakok Oktatásügye XXXII. évfolyam 1–2. szám
- 56. Siketnémák és Vakok Oktatásügye XXX. évfolyam 1–4. szám, 38. oldal
- 57. Magyar Gyógypedagógia — VIII. évfolyam 1–3. szám 83–84. oldal, XII.
évfolyam 1–2. szám 14–16. oldal, XIV. évfolyam 7–10. szám 155–161. oldal,
XV. évfolyam, Angyal Pál: A testi és értelmi fogyatékosok jogi és társadalmi
védelme — XVI. évfolyam 1–2. szám 16–17. oldal, XIX. évfolyam 8–10.
szám 48. oldal



„Zsótér Pál” Alapítvány

Zsótér Pál (1912-1980) személyében olyan névadót talált a Mozgásjavító Általános Iskola és Diákotthon nevelőtestülete, aki szimbóluma lehet az alapítvány célkitűzéseinek.

Zsótér Pál gyógypedagógus, közel két évtizeden át (1954-1972) volt a Mozgásjavító Általános Iskola igazgatója. De nem egyszerűen csak vezetője volt az intézménynek, hanem ő teremtette meg az új otthonát a mozgáskorlátozott gyermekek számára, amikor – a tanítás, gyógyítás, képzés egységét megvalósító – Nyomorék Gyermekek Országos Otthonát államosították, a szakképzést elsor-

vasztották, az iskolát elköltöztették. Ő bővítette, korszerűsítette és tette mozgássérültek számára alkalmassá az oktatás céljára kijelölt – Budapest, Mexikói út 60. sz. alatti – épületet. Kiegészítő tantervet szerkesztett az iskola számára. Autóbusszal, nyaralóval gazdagodott az iskola az ő vezetése alatt. A budapesti gyerekek részére lehetővé tette a családból való bejárást. Elkészítette az óvoda és uszoda tervét is. Oroszlánrésze volt a kertészet megszervezésében, ahol a mozgásfogyatékos fiatalok dísznövénykertésznek tanulhatnak. Segített újjászervezni a mozgáskorlátozottak sportéletét.

Az alapítvány célja:

a mozgáskorlátozott gyermekek életkörülményeinek javítása, elsődlegesen a Mozgásjavító Általános Iskola és Diákotthon, illetve esetleges jogutódja, oktatási és nevelési feladatainak magasabb színvonalú ellátása, a tárgyi és személyi feltételek megteremtésével az itt tanuló gyermekek rehabilitációjának és életkezdésének elősegítése.

Zsótér Pál alapítvány
számlaszáma:

218-93098 IBUSZ Bank Rt.
Pénzforgalmi jelzőszáma:
901-09809

ISBN 963 7892 1 25
Készült a DFC Kiadó
közreműködésével.
Műszaki szerkesztő:
D. Pásztor Annamária
Nyomdai munkák:



H-1139 Budapest, Üteg u. 21.
Telefon: 270-3496, 270-3498
Fax: 270-3497

